

MAGYARI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9-11.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Pál Árpád

Laptulajdonos: **szent László Nyomda R.-T.**
Törv. lapjatszám:
Trib. Bihor III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyártás Elemér**

Királyi szavak: *Hatalmas megindulással állunk meg ma a világ aggasztó eseményei előtt. Ez a megindulás csak nő és arra készlet, hogy még jobban összeszedjük magunkat s több komolysággal és elszánással gondoljunk a holnapi napra.*

Uj rendelettörvény a büntető törvénykönyv módosításáról

A büntetésnek új rendszere. — A hazaárú ási büntettek új meghatározása

București. Saját tud. Kihirdették a rendelettörvényt, amely az új alkotmány értelmében módosítja a büntető törvénykönyvet. A fontosabb módosítások a következők:

A 22. szakaszhoz: A büntettek büntetési: 1. Halálbüntetés az alkotmányban előírt esetekben. 2. Életfogytiglani kényszermunka. 3. Kényszermunka 5-25 évre terjedő időre. 4. Fegyház 3-tól 20 évig terjedő időre. Politikai büntetteknek ezenkívül: 1. Életfogytiglani súlyos börtön; 2. Súlyos börtön 5-től 25 évig terjedő időre. 3. Szigorú börtön; 3-tól 20 évig terjedő időre.

A 184. szakaszhoz: Az a román állampolgár, aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja, hogy az állam területét, vagy annak egy részét idegen uralomnak vesse alá, vagy hogy megszüntesse, vagy csorbítsa az állam függetlenségét, hazaárulást követ el és életfogytiglani kényszermunkával büntetetik.

A 185. szakaszhoz: Az a román állampolgár, aki fegyvert fog hazája ellen, vagy beáll egy Románia ellen háborút viselő állam hadseregébe, hazaárulást követ el és életfogytiglani kényszermunkával büntetetik.

A halálbüntetés felőli rendelkezések

Különleges intézkedéseket tartalmaz a módosító törvény a halálbüntetésre vonatkozólag. Az 597-ik szakasz felsorolja azokat a büncselekményeket, amelyek halálbüntetéssel sújtandók. Ezek az alkotmányból ismert esetek. A törvény még hozzáteszi: Az állam méltóságai kifejezés alatt a királyi tanácsosok, a kormány tagjai és a királyi helytartók értetnek.

Az összeesküvés, amelynek célja a halálbüntetéssel sújtott büntettek valamelyikét elkövetni, 5-től 10 évig terjedhető fegyházal büntetendő, ha az előkészítő cselekmény még nem következett be és 5-től 20 évig terjedhető fegyházzal, ha az előkészítő cselekmény már bekövetkezett. Ha a halálbüntetéssel sújtott esetekben a bíróság enyhítő körülményeket állapít meg, akkor a büntetés életfogytiglani kényszermunka, sőt a büntetés korlátozott idejű kényszermunkára is csökkenthető. Ez esetekben a büntetethez 20 év alatti elő-

598. szakasz: A kriminális bíróság ítélete al-

186. szakasz: Az a román állampolgár, aki összejáratkodik idegen kormányokkal, vagy ügynökökkel, vagy politikai jelölő idegen pártokkal, egyesületekkel, vagy alakulatokkal, hogy háborút provokáljon a román állam ellen, hogy megkönnyítse az idegen megszállást, hazaárulást követ el és életfogytiglani kényszermunkával büntetetik.

A vagyonelkobzás büntetése

Az új büntetés a módosító büntető törvénykönyvben a vagyonelkobzás a hazaárulás és közpénzek elcsikkasztásának esetében.

A sikkasztás büntetést különösen szigorú bünteti az új törvény. 3-tól 5 évig terjedő nehéz börtön, ha a sikkasztott összeg, vagy érték nem haladja meg az 50.000 leit; 3-tól 10 évig terjedő nehéz börtön, ha az elcsikkasztott összeg, vagy érték 50.000 lei és százezer lei között van, 3-tól 15 évig terjedő nehéz börtön, ha az elcsikkasztott összeg vagy érték meghaladja az egymillió leit.

A bíróság minden esetben kimondhatja a vagyonelkobzást és a nyugdíj jog elvesztését.

len 3 nap alatt lehet fellebbezni, a kegyelmi kérvényt az igazságügyminiszter közvetítésével az ítélet jogerőssé váltától számított 48 óra alatt lehet benyújtani.

599. szakasz: A halálbüntetést főbelövésével hajtják végre, külön szabályzat szerint. A terhes nőket csak szülés után végzik ki.

600. szakasz: A kivégzés abban a helységben történik, ahol az ítéletet hozták. A kivégzést kizárólag a hatóságok jelenlétében hajtják végre, legkésőbb a kegyelmi kérvény visszautasításától számított 48 óra alatt.

Időjárás

A bucurești időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt keleti, délkeleti szél, néhány helyen délután záporos, az éjjeli lehűlés fokozódik, a nappali hőmérséklet alig változik.

Az események próbára tesznek

(P. I.) A ma embere sokszor esik abba a kísértésbe, hogy történelemesimánálónak tartsa magát. Pedig még a felületes szemlélő is észreveheti, hogy emberfeletti erők szövik az eseményeket a történelem szövetségén. Csak helyes történelmi magatartással juthat valaki oda, hogy beleszöjje a maga kis szálát és még így is inkább eszköze, talicskája a történelemalkotó erőnek.

Könnyebb azt megfigyelni és több valóság van abban, hogy az események hatnak az emberi tevékenységre és az események indítják el éppen az ilyen ráhatással a jövő eseményeit is. Az események valóban eleven történelemalkotó erők. Felkavarják még a legelrejtettebb zugok nyugalmát is. Sok mindenre világosság derül, ami addig úgy, ahogy beleilleszkedett a dolgok rendes menetébe és senkinek sem jutott eszébe, hogy változtatni kellett volna rajta. Különösen áll ez a kis népekre. A kis népek sorsa azok az elrejtett zugok, amelyek tehetetlenül húzódnak meg a nagy események árnyékában és türelmesen várják, hogy a nagy gépezetek egy-egy kis keréke belekapcsolja őket a történelmi élet ütemébe.

A kis nép azután megállapíthatja a maga számára, hogy a nagy események sodrása előnyös-e, vagy hátrányos a számára. A tanulságot minden esetben le kell szűrni és az eredményeket biztosítani kell a jövő számára. Tanulsága pedig nemcsak a kedvező eseményeknek van, hanem a hátrányosoknak is. Itt van például az igazi barátság és egység bizonyítéka: a megpróbáltatás ideje. Vagy akár az öröm ideje is. Aki nem tud velem együtt örülni, vagy velem együtt sírni, az nem barátom, annál kevésbé egy velem, akár népiségben, akár csak mesterséges közösségben is.

Nem kommentáljuk a nemzetközi eseményeket, csak a magunk számára vonjuk le a tanulságokat. Csehszlovákiában folyamatban van a nemzetiségek ügyének az elintézése. Ez az elintézés hol több, hol kevesebb szenvedésséggel folyik ma is és tagadhatatlanul háborús veszélyeket is idézett fel. A csehszlovákiai követelő nemzetiségek között van az egymillió magyar is. Az is természetes, hogy az erdélyi magyarság rokonszenve csehszlovákiai esztvérei mellett nyilatkozik meg. Rendellenes, beteges tünet lenne ennek az ellenkezője. Mi nem várjuk azt senkitől, annál kevésbé követeljük, hogy velünk érezzon, hogy érdekeinket saját érdekének ismerje el. Nem is vádolunk senkit, ha ellentétes érdekeket vall a magáénak.

A zsidóság nemzetközi helyzete természetesen azt parancsolja, hogy a vitás kérdésekben a cseh érdekek és álláspont mellé szegődjék. Elismerjük, hogy ezt az álláspontjukat saját érdekük, életösztönük parancsolja. Még az is érthető, hogy szerte a világon mindenütt barátokat és rokonszenvezőket akarnak fogni. Nincs semmi kifogásunk ellene, amíg ezt zsidóságuk őszinte, becsületes megvallásával teszik. Ha valaki hozzájuk szegődik, ám tegye.

Az egész ügynek reánk nézve kellemetlen, de egyben tanulságos oldala ott kezdődik, hogy

a zsidósághoz való viszonyunk itt, Erdélyben még nem tisztázódott teljesen. Azt már megállapíthatjuk, hogy a zsidóság egész tömegében leszakadt rólunk és egyre távolabb kerül a népünkől. Azok a gazdasági szálak, amelyekkel hozzánk varrták magukat, mai helyzetünk következményeként maguktól is elszakadtak. Azt a nyelvet, amit megtanultak, lassan másra cserélik át, úgyhogy ez az összekötő szál is pusztulásra van ítélve. Az összekötő szálak közül talán legszívósabb a sajtó. Ez bírja a legtovább. Érthető is, hiszen az újság elsősorban üzleti vállalkozás a kezükben. A befektetett tőke jövedelmezőségének egyik alapfeltétele az olvasóközönség. Irnak tehát magyarul és iratnak a magyarok számára olyanokkal, akik lélekben már rég leszakadtak rólunk, akiknek az érdekei homlokegyenest ellenkeznek a mi érdekeinkkel. A tarthatatlan állapot ott kezdődik, hogy ezt a magyar nép, a magyar érdekek nevében tesszük. Mert az üzlet mellett nem felejtik el saját érdekeik hathatós terjesztését és védelmezését.

Szólni kell itt még a taktikáról is. A nemzetközi zsidó érdekek rendesen valamilyen szólamokkal is védhető homályos formában jelennek meg. Ezer és ezer változata van ennek a taktikának. Most legutóbb a demokrácia jelzőszavaitól volt hangos minden zsidó, vagy ilyen irányban lekötözött sajtótermék.

A mai rohanó események sodrában kellett tehát rábrennünk arra, hogy milyen sokan beszéltek és hangoskodtak itt a mi nevünkben idegen érdekekért és célokért. Sőt még ma is azt tesszük. Csodálatos magatartás ez. Az erdélyi magyarsággal azt akarják elfogadtatni, hogy csehszlovákiai testvérei ellen foglaljon állást. Mert így kívánja egy teljesen idegen érdek, amelyet tulajdonképpen képviselnek és minden lehető módon terjesztenek.

Nem lehet itt magyarázkodni és ilyen vagy olyan magasabb érdekre hivatkozni. Nincs olyan magasabbrendű, jól felfogott nemzetközi érdek, amelynek nemzeti igazsággal szemben létjogosultságra tarthatna igényt, mert utóvégre ez a nemzetközi érdek is bizonyos nemzetek érdeke. A jelen esetben például a zsidóság érdeke vette fel ezt a büszke tógát, amint azt Brătescu-Voinesti az Univer-

sul hasábjain megvilágította. Anélkül tehát, hogy az eseményeket kommentálnók, megállapíthatjuk a kommentálás hangjából, színezetéből, hogy milyen sokan hangoskodtak eddig a nevünkben és milyen kevesen tartoznak igazán hozzánk.

A ma eseményiből feltétlenül ezt a tanulságot is le kell vonnunk. Az a csodálatos rövidlátás, amelynek következtében erdélyi magyar közvéleményünk jó része idegen érdekek,

idegen célok kihatásait balekje volt, nem tartat tovább. A sok apró megfigyelésnek és a már mindenünnen felhangzó rádöbbenésnek nem lehet más eredménye, mint a szigorú kritika minden vonalon magunkkal és másokkal szemben is. Nem nehéz azt kimondani és feltelesen a felebaráti szeretet alapján állunk akkor is, ha kimondjuk, hogy aki nem érez velünk együtt, az nem a miénk sohasem, az nem közlünk való. Az keresse a maga igazát, ahogy tudja, csak a mi számlánkra nem.

Kinevezte a belügyminiszter Nagyvárad város polgármesterét és két alpolgármesterét

Chirila Augustint véglegesítették állásában. — Gherman Victor dr és Solyom Kálmán dr a két alpolgármester

Nagyvárad. Saját tud. A belügyminiszter az új közigazgatási törvény értelmében tegnap 6 évi időtartamra Nagyvárad városának polgármesterévé Chirila Augustin volt alispáni nevezte ki, akit néhány nappal ezelőtt a szamosi tartomány királyi helytartója ideiglenesen a város ügyeinek vezetésével bízott meg. Már a beiktatás alkalmával megígértük, hogy a város lakosaihoz őszinte szeretettel fogadta Chirila Augustin kinevezését. A véglegesítés híre is gyorsan terjedt el és mindenfelé nagy örömmel vették azt tudomásul.

A belügyminiszter kinevezte a két alpolgármestert is dr Gherman Victor orvos, a Casa

Nationala elnöke és dr Solyom Kálmán nyugalmozott törvényszéki bíró személyében.

A kinevezések városzerte nagy meglepetést kellettek és végre megnyugtató helyzetet teremtenek a városi közigazgatásban. A polgármester és a két alpolgármester személye kétségtelenül méltó a város polgárainak bizalmára és arra a magas tisztségre, amelyre a belügyminiszter bizalma állította őket. A város magyar polgárai is meg lehetnek elégedve a miniszter választásával. Dr Solyom Kálmán személyében egy dolgos, megfontolt és együttérző magyar ember került az alpolgármesteri székbe.

A kinevezéssel illetve a véglegesítéssel kapcsolatban megkérdeztük Chirila Augustin polgármestert, aki a következőket mondta:

— Véglegesítésemről és az alpolgármesteri kinevezésekről még nem érkezett le hivatalos értesítés. Annak leírkozta után a jövő hét elején letesszük az esküt.

Ertesülésünk szerint az ünnepélyes eskütételre csak szerdán vagy csütörtökön kerül sor, mivel Hodor Victor, a Szamos tartomány vezértitkára, — akinek kezébe az esküt letesszük — jelenleg Bucurestiben tartózkodik és a jövő hét közepe táján tér haza.

A leuiabb szentírás kiadás

OSZÖVETSEG I—III. kötet Vászónkötésben 1080 lei.

UJSZÖVETSEG I—II. kötet Vászónkötésben 360 lei.

Arany János Karlsbadban

Irta: Castano-Kőszeghy Marianne

Nincsenek véletlenek. Az idén valami visszatérő gyermekkori emlék mélabús varázsa ösztökélt újra, hogy utitáskámba tegyem a Toldi trilógiát és Buda halálát, az örökszép balladák társaságában. A karlsbadi erdők sűrű fenyvesei között, a hegyek megejtő romantikája valóban festői keretet nyújt a nagy magyar költő halhatatlan balladáinak. Mindez a lefojtott szendvély, lüktető drámaiság, a szavak mögött rejtőző eslekmények dühöngő lavínja, melynek nyomán csodálatos erővel elevenednek meg egykori véres tragédiák árnyai. — mindez beszédesen éled újra az erdők mélyén hallgató bükkfák, százados-fenyők ünnepi némaságában.

És egyszerre milyen meglepetés! Aki felsétál Karlsbadban az ódon Schossberg tornyához, melynek tövében egyetlen öreg fa hajtja dús lombzatát a torony párkányzatára, — itt, ezen a nagyon régies, a mai, modern Karlsbadban valószínűs anakronizmusként ható kis terraszon ócska empire ház bukkan fel. Réa van írva: Jäger. A rozoga kapu fölött babérkoszorúval övezett márványtábla. Itt, ebben a házban lakott több nyáron át Arany János.

Nincsenek véletlenek.

Nagyon régimódi, keskeny, kétemeletes ház „Jäger”. Kopott, sárga homlokzatával, mint egy girhes, beteg, öreg bácsi emelkedik ki a Schlossberg lapos térségéből, divatos kis kávéházak pirosernyős szomszédságából. Nagyon régi ez a ház és nagyon régies a belseje is. A földszinten egy szabó lakik, az első emeleten megint egy másik. Egyébként Karlsbadban minden házban tanyázik legalább egy szabó. Ezek a jó emberek ma kissé riadtan válaszolnak a látogató kérdéseire. Igen, annyit ők is tudnak, hogy tényleg lakott itt egyszer egy híres magyar költő, Johan-

nes Arany. Sőt azt is megtudják mondani, hogy a második emeleten volt a szobája. Olyan keskeny, szűk kis lépcsőházban kapaszkodunk fel; a meredek rárdiesok fölött az egyetlen ablakon olyan igazi foszladozó kis biedermeier függöny hímáldozdik a szélben, — annyira rá van írva e multból titfelejtett ház minden sarkára egy leűnt század törtéje. — hogy önkéntelenül a legmélyebb meghatottság válik urrá a lelkeken. A második emelet egyetlen lakója azonban, — Paul Ullmann építész, nem tud, vagy nem akar felvilágosítást nyújtani a költő hajdani lakásáról. Csengetésünkre egy furcsa képző hölgy nyit ajtót aki kerekén kijelenti, hogy nem is tudja, melyik szobában lakott a „Herr Arany”. Olyan ember, aki még személyesen emlékeznék a Toldi szerzőjére, persze nem él már az egész házban.

Ódakint azonban, a kis empire kapu fölött elhelyezett márványtábla kronológikus részletességgel emlékezik:

„Zur Erinnerung an den ungarischen Dichter:

Johannes Arany.

— 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876.

Igen, nyolc éven át volt Arany János a Schlossbergen álló régi ház lakója. Nyolc esztendő nyarán keresztül kereste fel az öregedő költő Karlsbad gyógyforrásait, hogy elfáradt teste megújult erővel szolgálhassa szellemének alkotásait.

Ez év júliusában a budapesti sajtó egyhangulag rendkívüli méltatásokban részesítette Voinovich Géza hatalmas Arany életrajzának újonnan megjelent harmadik kötetét, mely egyben tökéletes befejezése az író nagyszabású Arany trilógiájának. Mesteri kritikák boncolták e nagyszerű biográfia minden fejezetét; leginkább azonban mégis az új, a hozzánk utókorhoz legközelebb álló Arany utolsó éveit tárgyaló kötet szépségeit értékelték. Ez az időszak, amikor az író életében elkövetkezik az ősz. Ahogy Victor Hugó glóriás öregségére voltak nemes patinát Guernesey szigetének mélabús emlékei, úgy verődik vissza Arany Jánosnak, e betvenes

évekből származó, elégikusan szép vérsorain a karlsbadi természeti kincsek megejtő büvölete.

Pedig ekkor már beteg volt. Testben-lelékben fáradt és törődött.

Valószínűleg betegségére céloz akkor is, amikor 1873-ban, a Bolond Istók második énekében fájdalmasan mond le a maga elé tűzött nagy koncepciók megalkotásáról:

„Isten veled, jobb részem arany álma!
Hű Toldi, Csaba, Isten veletek!
Oly messze a cél, oly magas a palma!
Rég törve leltem és a test beteg.

Van Karlsbadban, a Freundschaftshöhe isteni kilátásához vezető erdei ösvényen, — minden erdei ösvények legszebbikén, — egy kis keresztút. Legszebb és legjellegzetesebb pontja a híres Ecce Homo Kapelle. Parányi gótikus homlokzatával, ódon faragványával, kicsiny térdeplőjével komor és lenyűgöző hangulatot áraszt ez a fenyvesek között félig elrejtett erdei kápolna. A benne elhelyezett fából faragott Krisztus, a maga kimondhatatlan szomorúságával, a lelkeknek immár oly szubtilis húrjait rezegteti meg, amelyek megszólaltatásához nem méltó a város porában élők fanyar cinizmusa. Erdők költészeté, susogó fenyők bűbájos varázsa kell ahhoz, hogy megérteni és szeretni tudjuk az Ecce Homo Kapelle ódon Krisztusát és soha még oly megrázó erővel nem hatottak reánk a Megváltás lábainál olvasható szavak:

Egő sum' via, veritas et vita...

A kápolnával szemben fából épült menedékház áll. Vihar, váratlan eső idejére alkalmasak ezek a térképpel, útmutatóval ellátott kunyhók. És a keresztút másik sarkán, méltóságát teljesen egyszerű márványpad ragadja meg a figyelmet.

Arany János padja. Ide sétált fel gyakran a költő és elfáradt lelke az Ecce Homo Kapelle fenyvesei között álmodozott. Az ő halhatatlan gondolatait tükrözik vissza a pad márványába vésett aranybetűs szavak:

„E helyt, feledve bűt, feledve bánatot, pihenj!
Smíg egy sóhaj hazádba ném repitesz, tovább ne menj!”

Titeanu államtitkár felhatalmazása

Bucurestiből jelentik: Armand Calinescu belügyminiszter felhatalmazta Eugen Titeanu sajtó- és propagandaügyi államtitkárt, a nemzeti propagandát célzó összes munkálatok elvégzésével. Eugen Titeanu államtitkár fogja aláírni az összes intézmények és igazgatóságok körrendeleteit és intézkedéseit is. Ugyancsak az államtitkár állapítja meg a költségeket és rendeli el a kifizetéseket a költségvetés előírásainak keretében és jegyzi a Nemzeti Banknál beváltásra kerülő csekket. Eugen Titeanu aláírásával indíthatók csak különböző perek a bíróságokon. Kinevezhet, elöltpethet és elmozdíthat személyeket az érvényben lévő törvények előírásai alapján.

A marosillyei róm. kat. elemi iskola további működését a tanulók kellő létszámától tették függővé

A nemzetnevelési miniszter döntése

Bucuresti. Saját tud. A nemzetnevelésügyi miniszterium mellett működő állandó bizottság pénteken a marosillyei római katolikus elemi iskola ügyével foglalkozott, a hunyadmegyei tanfelügyelő jelentése alapján, aki az iskola bezárását kérte, tekintettel arra, hogy annak nincs meg a törvényben előírt növendéklétszáma. Az iskolát Kiss Árpád dr. ügyvéd képviselte. Az állandó bizottság, amely egyébként jóakarattal kezelte az ügyet, felfüggesztette az iskola működési jogát mindaddig, amíg nem tudja igazolni, hogy az iskolának legalább 20 növendéke van.

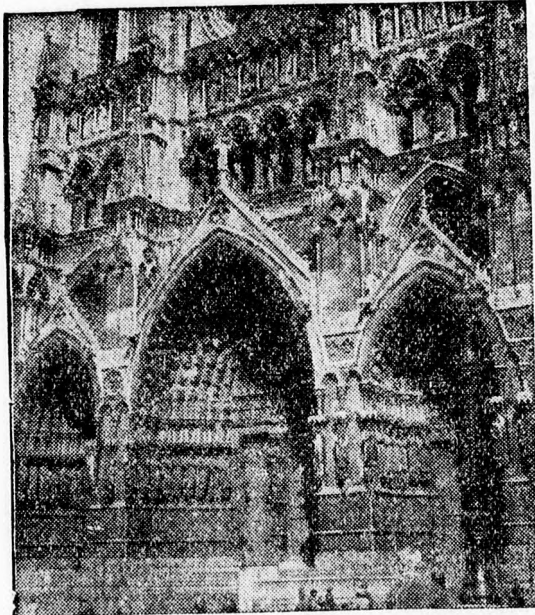
4.40—4.60 között ingadozik a cseh korona árfolyama

A cseh korona egyrészt 4.75-ös árfolyamon átveszi a Nemzeti Bank

Bucurestiből jelentik: Az Argus jelenti, hogy a cseh korona árfolyama tegnap a következőképpen alakult: Reggel 4.60—4.62 lejt fizettek a cseh koronáért. Délután 4.55-re, majd délután 4.40-re esett vissza a cseh valuta árfolyama. Délután 4.50-re szilárdult.

Az Argus egyébként megerősíti azt a hírt, hogy a román Nemzeti Bank a cseh koronák egy részét átveszi. A Nemzeti Bank és a cseh Nemzeti Bank között megállapodás jött létre abban az értelemben, hogy a Csehszlovákiába irányított dísz- és marha-kivitelből származó koronákat a Nemzeti Bank az exportöröktől 4.75-ös árfolyamon átveszi.

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszterium közölte a vámhivatalokkal, hogy a jövőben a behozatali engedély két másolatához két-két számlamásolatot is kell mellékelni.

Az amienszi katedrális homlokzata, a gótikus építkezés egyike remeke

Szivesen vásárolja mindenki a legjobbat,

a jó minőség azonban sehósem olyan fontos, mint a gyógyszerknél, ahol egészsége forog kockán! Pyramidon vásárlásnál gyakran ki van téve annak, hogy utánzót kapjon! Ez ellen csak a »Bayer« kereszti védi meg! Figyeljen tehát mindig a »Bayer« keresztre. A

Pyramidon

TABLETTÁK

valódiak csak a »Bayer« kereszttel.

Godesbergben befejeződtek az angol-német tárgyalások

Chamberlain miniszterelnök szívélyes búcsu után visszautazott Londonba. — Távozása előtt még elvállalta a német emlékiratnak a cseh kormányhoz való juttatását

Godesbergből jelentik: Mint tegnapi számunkban jelentettük, Hitler és Chamberlain péntek délelőttre kitűzött megbeszélése elmaradt. Chamberlain levelet intézett Hitlerhez, amelyben bizonyos biztosításokat kért. Hitlernek erre a levélre adott válaszával függött a tárgyalások újrafelvétele.

Hitler birodalmi vezér és kancellár válasza délután fél 4 órakor érkezett meg Chamberlainhez. Egy órával később Henderson berlini angol nagykövete Chamberlain kíséretének egyik tagjával, Horace Wilsonnal együtt elhagyta a Petersberg szállót és felkereste Godesbergben Ribbentrop birodalmi külügyminisztert. A megbeszélés este 8 óráig tartott. 8 óra 15 perckor a Reuter-iroda a következő godesbergi jelentést adta ki:

— Chamberlain és az angol küldöttség többi tagja szombat reggel visszatér Londonba. Chamberlain még ma, a késő esti órákban felkeresi Hitler birodalmi vezért és kancellárt, hogy elbúcsúzzék tőle.

MIÉRT SZAKADTAK MEG A NÉMET-ANGOL TÁRGYALÁSOK?

Londonból jelentik: Chamberlain elhatározása, hogy szombat reggel visszatér Londonba, angol körökben nagy meglepetést keltett, mert úgy vélik, hogy Hitlerrel a személyes érintkezés nem lesz újra fölvehető. Chamberlain a francia kormánnyal egyetértésben jelentette be elutasítási szándékát. Az angol kormány szombaton minisztertanácsot tart. Valószínű, hogy a parlamentet hétfőre vagy keddre össze-

hívják. A tárgyalások megszakadásának okáról hivatalos helyen minden közlés elől elzárkóznak. Leghitelesebbnek látszik az a közlés, hogy

a cseh csapatoknak a határra történt kiürítése után Hitler számára lehetlenné vált a Chamberlain javaslatához való hozzájárulás, hogy a szudéta-német területek megszállását halassa el a vasárnapra kitűzött angol-francia tárgyalások befejezéséig.

A Stefani-iroda londoni jelentése szerint angol körökben nem tudják bizonyosan, hogy a délelőtti tanácskozás miért maradt el. Londonból érkezett hírek szerint Chamberlain távbeszélő útján állandó érintkezésben volt a nap folyamán az angol külügyminiszteriummal és a francia kormánnyal. Az Ewening Standard szerint Chamberlain hosszas megbeszélést folytatott Mussolinivel is.

Londonból jelentik: A Reuter iroda később kiadott jelentése szerint Ribbentrop külügyminiszter Hendersonnal és Wilsonnal folytatott tárgyalása két órán át tartott. Közben Ribbentrop egy ízben elhagyta a tanácskozás színeit és felkereste Hitlert. Visszatérése után rövid idő múlva a tanácskozás véget ért és Henderson Wilsonnal együtt visszatért a Petersberg szállóba Chamberlainhez. Jelentést tett a megbeszélés eredményéről a miniszterelnöknek, majd Wilson az újságírók előtt így nyilatkozott:

— A jelenlegi intézkedések szerint Chamberlain a késő esti órákban átmege Godesbergbe, hogy felkeresse Hitler kancellárt, holnap reggel pedig — a jelenlegi intézkedések szerint repülőgépen visszatér Londonba.

Chamberlain bucsulátogatása Hitler kancellárnál

Godesbergből jelentik: Chamberlain miniszterelnök pénteken este fél 11 órakor kíséretével megérkezett a Dreesen szállóba, a zárómegbeszélés lefolytatására.

Hitler birodalmi vezér és kancellár és Chamberlain angol miniszterelnök között a pénteken éjszaka lefolyt barátságos megbeszélés és búcsúzás három óra hosszat tartott és fél 2 órakor ért véget.

Búcsúzáskor Hitler a szálló előtt gépkocsijáig kísérte Chamberlaint. A Hitler—Chamberlain találkozás egy német emlékirat átnyújtásával ért véget, mely Németország végleges állás-

foglalását tartalmazza a szudéta-német kérdésben. Chamberlain vállalkozott rá, hogy ezt az emlékiratot eljuttatja Prágába. A két államfő megbeszélésén jelen volt Horace Wilson, Henderson, Ribbentrop és Weizsäcker.

Búcsúzáskor Hitler Chamberlain miniszterelnöknek és az angol kormánynak a maga és a német nép őszinte köszönetét fejezte ki a szudéta-német kérdés békés rendezése érdekében kifejtett erőfeszítésért. Chamberlain kísérete szombat reggel fél 9 órakor repülőgépen visszatért Londonba.

(Tudósításunk folytatása az 5-ik oldalon).

Kolozsvár-vidéki munkások építik a constantai vasútvonalat

„Addig haza nem megyek, míg négyezer leit meg nem csinálók”

București, szeptember hó. Vasúti munkásokkal utaztam a napokban Erdélyből, București felé. De ők nem a földrosba tartottak; tovább vezetett útjuk a tengerpart vidékére, ahol nagyarányú vasúti építkezések folynak hosszú ideje már. Majdnem egy egész vasúti kocsit megtöltöttek: házi szőlés paraszti gúnyában voltak valamennyien, batyukkal, kosarakkal, tömött dialvelőkkel felszerelve. És mind magyarul beszéltek.

— Hova valók? — kérdeztem tőlük.
Kolozsvár-környéki falvakat neveztek meg. Földben szegény községeket, amelyeknek mezzei munkát nem találó lakói a kenyérkereset különféle ágában szerezték ügyességet maguknak; ácsok, kőművesek, útéptől munkások, de amellől megmaradtak a paraszti élet szerény igényeivel, egyszerű falusi embereknek. A hazai darócot se dobva le magukról.

— És — folytattam a kérdéskört — Constanta vidékén nem kap a vasút munkást eleget?

— Ember volna közelebb is, — felelték nagy munkásönérettel hangjukban. — De a költéseket nem tudják megcsinálni. Ahhoz mi értünk.

— És az ottaniak nem néznek görbe szemmel magukra, hogy erdélyiek s magyarok és messzi földről szállítják magukat az ő vidékekre, kenyeret keresni?

Vállal vontak.

— Megtörténik. De a munkát mégis mi értjük. S ezért csak kell, hogy juttassanak nekünk a kenyérből.

Megindító a nyugalom és magától érthetődőség, amellyel ezek a vállalkozó szellemű ezermesterek a nagy útnak nekivágnak. A tengerpart vidéke a maga különleges éghajlati, földrajzi viszonyaival, sőt lakosságának népi összetételével is tökéletesen idegen az erdélyi völgyek lakói számára. S ezek a Kolozsvár-környéki munkások mégis úgy beszélnek arról, hogy mennék Constanta vidékére több hónapi tartózkodásra, mintha csak a szomszéd városba igyekeznének. Jól teletömik az átlavetőt szalonnával, hazai kenyérrrel, gyümölcsfélével, parasztpalacsintával, hogy ez első időben legalább ne legyen élelmiszervásárlásra gondjuk, felszerelik magukat meleg ruhával is, hogy a beállott hűvös időszak, meg a közelebbi tél ne érje készületlenül őket — és csendes pipaszó mellett, bölcs számvetéssel és ön-bizalommal robnak távoli munkahelyük felé.

— Most meddig lesznek oda? — érdeklődtem tovább.

Az egyik zömök, kényelmes beszédű ember így felelt:

— Addig én most haza nem megyek, amíg négyezer leit meg nem csinálók!

Négyezer leit Most döböntem rá, mekkora irtózatossággal ez! Milyen könnyen té-

kozunk el mi is, értelmiségi középosztály, még a mai szűkös viszonyok és nehéz kereseti viszonyok ellenére is négyezer leit! S milyen kevesen vannak közöttünk, akik ami mégis csak valamivel kisebb erőfeszítést, kevesebb áldozathozást igénylő szellemi munkákkal négyezer leit végérvényesen „megcsinálnak”, más szóval: megtakarítanak, félretesznek, tőkésítenek, vagy komoly beruházásra fordítanak.

Négyezer leit Ime, ezek az emberek hónapokra kiszakítják magukat érte otthonukból, családjuk köréből, elvándorolnak az ország másik végére, ami szinte a világ végével lehet

egyértelmű számukra s reggeltől estig rakják a talpát, szegelik hozzá a sineket s hevenyészett barakkban, vagy kimustrált marhakocsikban suba-vackon hálják, s — amint egybehangzóan mondják — kizárólag száraz ételen: szalonnán kenyéren, hagymán élnek, hogy aztán hosszú idő múlva négyezer leit vihessenek haza egészben, azonkívül, amit időnként esetleg a családjuknak kellett küldeniök, hogy éhen ne vesszenek ők sem.

— És — mennyit költenek saját magukra naponta? — kérdeztem.

Számítgatni kezdtek.

— Bizony, — mondták aztán —, ha elfogy a hazuról hozott ennivaló, akkor magunkfajta munkás harminc leit is el kell hogy költönnön naponta. Mert aki úgy dolgozik, mint mi, annak jól kell táplálkoznia... És arra felé drága az élelem, meg aztán a munkáskantinok is nagy drakot számítanak.

Ilyen színvonalon mozog tehát az otthonától közel ezer kilométernyi messziségbe vetődött munkás élete. De a többség számára nem céltalanul. Hazaviszik a négyezer leiket.

(J. B.)

Csak azok az orvosok kerülnek vizsgára, akik nem egyenértékű oklevelet kaptak

Aki vizsgázott a nosztrifikálásnál, szintén nem kerül újabb vizsgára

kocsit fogják vizsgára rendelni.

A szegedi orvosi fakultáson, mondotta tovább az elnök, több tárgyból kívánják meg a szigorlatokat, amelyek másutt kötelezők, így most az illető orvosoktól egy, ezen szigorlatoknak megfelelő vizsgát követelnek. Az olasz egyetemeken szerzett doktorátus Olaszországban még nem jogosítja fel az illetőket orvosi gyakorlatra, hanem ott előbb még állami vizsgát kell tenniök. Azokat az orvosokat tehát, akik Olaszországban szerezték okleveleiket s ott annak idején nem tették le az állami vizsgát, hasonlóképpen ennek megfelelő vizsgára hívják be őket.

A német, osztrák, francia és cseh egyetemeken szerzett diplomákat minden további nélkül a belföldieikkel egyenértékűeknek ismerik el és ha a nosztrifikálás a maga rendje és módja szerint történt meg, úgy az oklevelek természetesen érvényesek. A régebbi orvosok budapesti okleveleit is minden további nélkül elismerték.

Az orvosi kamara egyébként már névsort is tett közé olyan orvosokról, akiknek okleveleit elismerték. Az illetők felhatalmazása alapján a kamarai elnök a legközelebb már el is hozza Bucurestiből a betérjesztett okmányokat.

Életbevágóan fontos orvosi könyvek asszonyok és anyák részére!

A nő a változás korában

Egy tapasztalt nőorvos megfigyelései és gyakorlati tanácsai. (25 ábrával.) Irta: dr. Földes Lajos Ára 95 lei

A fiatal anya

Egy gazdagon illusztrált könyv tartalmazza mindazt, amit a fiatal anyának szüles előtt és után, valamint a csecsemő ápolásáról tudniok kell. Irta: dr. Földes Lajos Ára: 95 lei

A női betegségekről

Megelőzés — Védekezés — Gyógyítás.

E munka az összes előfordulható női megbetegedésekkel foglalkozik. Egyszerű és beteg nőknél egyaránt fontos! Irta: dr. Földes L. Ára: 125 lei

Legújabb divat szerint bundákat és gallérozásokat a legszebb kivitelben és legolcsóbb árban készíti az

Er-ka

szücsüzlet

NAGYVÁRAD,

Bul. Reg. Ferdinand 17.

Szörmeujdonságok megérkeztek!

főleg a szegedi egyetemen és az olasz egyetemeken szerzett diplomák birtol-

Csehszlovákiában négy nyelven hirdették ki az általános mozgósítási parancsot

Oroszország és Lengyelország kormányai közt súlyos Tartalmu jegyzékváltás történt. — Daladier a csehek támogatásának feltételéről nyilatkozott

Prágából jelentik: A cseh kormány elrendelte az általános mozgósítást. A mozgósításról szóló rendeletet cseh, német, magyar és szlovák nyelven olvasták fel. Egyben elrendelték a lovak, kocsik, gépkocsik és magánrepülőgépek lefoglalását katonai célokra. A polgári személyek légi szállítását megtiltották. A katonai híreket szigorú cenzura vizsgálja felül.

A csehszlovák hadsereg mozgósításának híre Berlinben

Berlinből jelentik: A cseh hadsereg általános mozgósítása a legnagyobb meglepetést keltette Berlinben annál is inkább, mert

a mozgósítás híre ugyanabban az órában érkezett, amikor Godesbergből azt jelentették, hogy Hitler és Chamberlain között teljes megegyezés van készülőben.

A mozgósítást a németek súlyos kihívásnak minősítik és utalnak arra, hogy német részről semmivel sem adtak okot erre az intézkedésre, hiszen még az utolsó 24 órában történt szudétai tartózkodást tanúsította. Németország ebben a rendeletben Moszkva kezét látja s azt, hogy a szovjet ezzel akarja keresztetni a godesbergi megegyezést és az utolsó pillanatban megkísérlő lángba borítani a világot. Németország válasza erre a kihívásra nem fog elmaradni.

A csehszlovákiai általános mozgósítás elrendelésének hírét Hitler azonnal közölte Chamberlainnel, aki láthatólag megrendülve fogadta a hírt.

ELTÁVOZNAK AZ AMERIKAI ÁLLAMPOLGÁROK CSEHSZLOVÁKIA TERÜLETÉRŐL.

Washingtonból jelentik: A külügyminisztérium közli, hogy az Egyesült Államok prágai követe a Csehszlovákiában lakó amerikai állampolgárokat felszólította, hogy haladéktalanul hagyják el az országot.

SÜRGŐSEN VISSZAREPÜLT LONDONBA AZ ANGOL HADÜGYMINISZTER.

Londonból jelentik: Hore Belisha hadügyminiszter, aki vidéken volt pénteken későn este repülőgépen visszatért Londonba.

DALADIER UJABB NYILATKOZATA A CSEHEK MEGSEGÍTÉSÉRŐL

Párizsból jelentik: A radikális párt köldöttsége előtt Daladier miniszterelnök kijelentette, hogy Franciaországnak és Angliának feltétlenül meg kell egyeznie milyen intézkedést tegyenek, ha Csehszlovákia hibáján kívüli támadás áldozata lenne, Franciaország megtenné a támogatásra szükséges intézkedéseket.

Charpentier szocialista képviselő a parlament szocialista csoportjának egyik legrégebbi tagja, lemondott mandátumáról. Lemondását nyílt levélben azzal indokolta meg, hogy nem kíván olyan pártban maradni, amely hangoztatja ugyan a népek önrendelkezését, de most háborús fenyegetésekkel is meg akarja akadályozni a csehországi lengyel nemzetiségek önrendelkezési jogának érvényesítését.

OROSZORSZÁG ÉS LENGYELORSZÁG JEGYZÉKVÁLTÁSA

Varsóból jelentik: A lengyel távirati iroda a következő közleményt adta ki:

— Szovjet-Oroszország helyettes külügyi népbiztosa, Potemkin, Lengyelország moszkvai ügyvivője előtt a következő kijelentést tette:

„A szovjet kormány különböző forrásból arról értesült, hogy a lengyel-cseh határon len-

gyel csapatok gyülekeznek, amelyek arra készülnek, hogy erőszakkal foglalják el Csehszlovákia területének egy részét. A lengyel kormány ezeket a híreket nem cáfolta meg. A szovjet-kormány elvárja, hogy a cáfolat haladéktalanul megtörténjen. Amennyiben ilyen cáfolatra nem kerül sor, vagy esetleg a lengyel csapatok cseh területet foglalnának el, a szovjet-kormány a maga részéről szükségesnek tartja figyelmeztetni a lengyel kormányt arra, hogy az 1932. évi decemberben kötött megnemtámadási szerződést a szovjet-unió kénytelen volna előzetes bejelentés nélkül felmondani.”

Tíz vasútvonalon teljesen megszűnt a forgalom Németország és Csehszlovákia között

Drezdából jelentik: Csütörtök este Németország és Csehszlovákia között tíz vasútvonalon teljesen megszűnt az összeköttetés.

OLASZ VÉLEMÉNY A SZOVJETOROSZ LÉPÉSÉRŐL

Rómából jelentik: A Stefani ügynökség párizsi jelentése szerint francia diplomáciai körökben méltatlankodást keltett a szovjet-kormány varsói lépése, melynek látható célja az volt, hogy megzavarja a godesbergi tárgyalásokat és ártson a csehszlovákiai lengyel nemzetiségű lakosságra vonatkozó varsói követeléseknek. Francia politikai körök felvetik a kérdést, milyen magatartást fog tanúsítani Franciaország, ha a feszültség Szovjet-Oroszország és Lengyelország között fokozódik. Ha ugyanis Párizs hallgat, akkor azt a látszatot kelti, mintha helyeselné a szovjet lépését és

Lengyelország moszkvai ügyvivője utasítást kapott, hogy válaszul a következőket jelentse ki:

— Az állam védelmével kapcsolatos rendszabályok kizárólag a lengyel kormánytól függenek és a lengyel kormány nem kötelessége azokról senkinek sem magyarázatot adni. A lengyel kormány egyébként pontosan ismeri az általa kötött egyezmények szövegét.

Utasítást kapott a lengyel ügyvivő arra is, hogy juttassa kifejezésre, milyen csalódást keltett a szovjet lépése, különös tekintettel arra, hogy a lengyel-szovjet határon, lengyel részről semmiféle különös intézkedés nem történt.

A CSEH RÁDIÓ ÉS A LENGYEL KÖVETELÉSEK

Varsóból jelentik: A cseh rádió éjjeli előtti adásában azt állította, hogy Lengyelország megváltoztatta álláspontját és lemondott területi igényeiről. Ezt az állítást lengyel részről erőlyesen megcáfolták.

VALASZT SÜRGET LENGYELORSZÁG A CSEH KORMÁNYTÓL.

Varsóból jelentik: A prágai lengyel követ pénteken megjelent Sirovy cseh miniszterelnöknél és közölte, hogy a lengyel kormány azonnali választ kér a szerdán átnyújtott jegyzékre.

CHAMBERLAIN ÁTADTA A CSEH KORMÁNYNAK HITLER JEGYZÉKÉT.

Párizsból jelentik: Beavatott párizsi körök szerint Chamberlain a prágai angol követ útján már közölte a cseh kormánnyal ajánlatát, mely közvetítő megoldást ajánl Hitler követelése tekintetében, hogy a német csapatok minden döntés előtt megszálljanak egy sávot a határ mentén a szudéta-német területen.

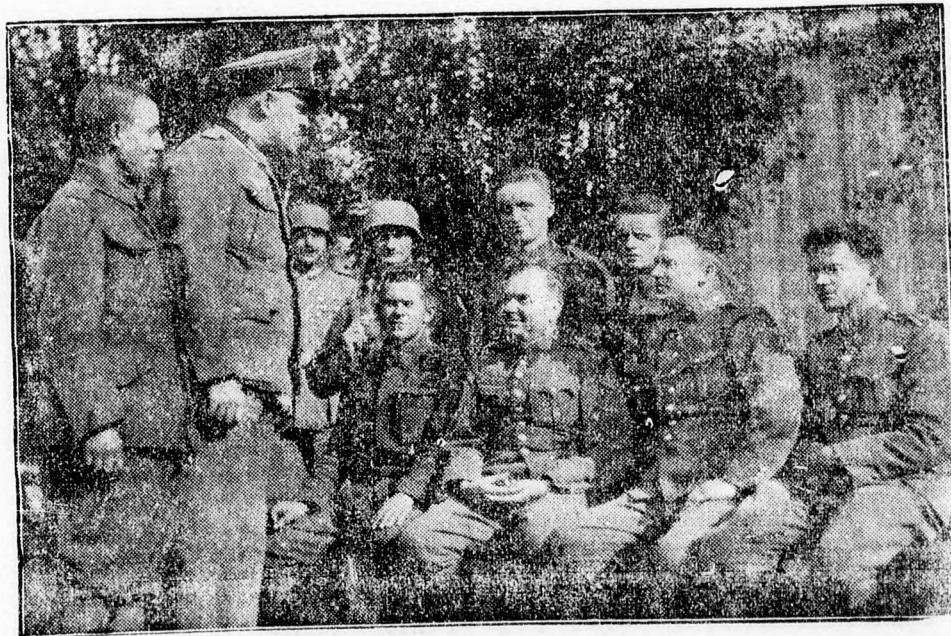
így bátorítaná Prágát a Lengyelországgal szembeni állásfoglalásra, amit Lengyelország talán majd sérelmesnek.

FONTOS TANÁCSKOZÁS VARSÓBAN

Varsóból jelentik: A királyi kastélyban fontos tanácskozás folyt le, amelyen Most-ciczky elnök, Rydz-Schmigly tábornagy, Sklatkovszky miniszterelnök és Beck külügyminiszter vett részt.

A LENGYEL KÜLÜGYMINISZTER KÜLFÖLDI KÖVETEKET FOGADOTI

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter péntek este fogadta a francia, angol és japán nagykövetet.

Csehszlovák katonák az újforma ruhákban

Az olasz antiszemitizmust a zsidóság magatartása idézte elő, — írja D'Annunzio Amerikában élő fia

A „New York Herald Tribune” most hoz-
zánk érkezett száma közli Ugo V. D'Annunzio-
nak, a nemrégiben elhunyt híres olasz költő
fiának nyílt levelét a fasizmus és a zsidóság vi-
szonyáról. Ez a levél érdekesen világítja meg
a mai Olaszország álláspontját a zsidókérdés-
ben és megmutatja azokat az okokat, amelyek
a hivatalos kormányzatot az eddig elfoglalt ál-
láspontra megváltoztatására készítették. A túl-
oldaltól jövő gyanúsítgatásokkal szemben, —
amelyek szerint német mintára helyezkedett
volna Olaszország az antiszemitizmus állás-
pontjára — kitűnik ebből a levélből, amelyet
alábbiakban közlünk, hogy

*a zsidóság kihívó magatartása váltotta
ki ezeket a rendszabályokat*

éppen abban az országban, amely az egész vi-
lágban páratlan toleranciát tanúsított a zsidó-
ság felé.

Ugo V. D'Annunzio ezeket írja:

Olaszország legújabb állásfoglalása a faji
kérdésben elhagyását jelenti a türelmesség és
a liberalizmus hagyományának, amely az olasz-
okat évezredek óta keresztül jellemezte faji és
vallási ügyekben. Nyugodtan lehet mondani,
hogy a zsidó fajnak sehol a világon nem biz-

tosítottak olyan mértékű egyenlőséget, mint
Olaszországban. Ez a tolerancia nemesek a kor-
mány hivatalos politikája volt, hanem ez visz-
szatükröződött az átlagos olasz magatartásában
zsidó polgártársaival való összes szociális, po-
litikai és gazdasági vonatkozásaiban. Eppen
ebben az országban (az Egyesült Államokban,
Szerk.), ahol demokratikus intézményeink ke-
retében a zsidók elméletileg a polgári szabad-
ságjogokat és emberi kiváltságokat ugyanab-
ban a mértékben élvezhették, mint bármely
más honfitársuk, van egy meg nem határoz-
ható foka a faji különállásnak, amint ezt ta-
pasztalni lehet, ha máshol nem, akkor a „ke-
resztény” megkülönböztetésben a napilapok
nagy számának hasábjain. A megkülönbözete-
tésnek ilyen formája ismeretlen volt Olasz-
országban.

Igazság szerint az olasz egyetemi tanárok
egy csoportjának állásfoglalása formailag nem
volt antiszemita és nem foglalta magában azt,
hogy a zsidók ezentúl bármilyen módon szenved-
nének az írja olasz faji egységéből való kizárá-
suk következtében. Lényegében a nyilatkozat
mégis megváltoztatta az olasz zsidók eddigi ki-
váltásos helyzetét.

„A zsidó antifasizmus ütött és a fasizmus visszaütött”

Akkor mi értelme van ennek az állásfoga-
lásnak?

Erre a kérdésre válaszolt egy illetékes
olasz személyiség. „A zsidók — mondta —
a világ minden országában embe-
reikkel és eszközeikkel az anti-
fasizmus vezérkarát alkották.”

Ez a megállapítás viharos tiltakozást kelt-
het, de mégis túlságosan igaz ahhoz, hogy szé-
leskörű megokolására lenne szükség. A zsidó
antifasizmus ütött és a fasizmus
visszaütött. Es az ütéseknek ebben a köl-
csönösségében nem a fasizmus a vesztes fél.

Vizsgáljuk meg röviden, hogy mi volt és
jelenleg is mi az olasz zsidó helyzete Olasz-
országban.

Az úgynevezett zsidó hitközségek jogi
helyzetét megalapozta az 1930 október 30-án
kiadott 1731. számú királyi dekrétum. A tör-
vényhozás jelenleg is érvényben lévő intézke-
désének megfelelően a hitközségek közjogilag
jogi személyek. A rabbik különleges törvényes
védelemben részesültek és azok is, akik az
izraelita hitközségek élén állanak a közalkal-
mazottak kiváltságait élvezték, mégpedig a kor-
mányzati hivatalos, vagy állami intézmények-
nek biztosított különleges fokozatban.

Mindez olyan országban történt, ahol a
zsidó népesség átlaga egy ezrelék, a katoliku-
sok aránya pedig 996,1 ezrelék!

Zsidók egész sora volt eddig Olasz- országban vezetőállásban

Olaszországban éppen úgy, mint más or-
szágokban is, a magasállású jogászok között
sok zsidó volt. Elég említenem Lodovico Mor-
tara szenátort, volt igazságügyminisztert, aki a
legutóbbi időkig elnöklő bírása volt a legfel-
sőbb bíróságnak, a királyság legmagasabb bi-
róságának; Vivante egyetemi tanárt, Olasz-
ország kereskedelmi törvénykönyvének szerző-
jét és Federico Cammeot, aki az Olaszország
és a Vatikán között legutóbb létrejött kiegye-
zési szerződés jogi részét szerkesztette.

Nem kevesebb, mint tizenegy zsidó tábor-
nok szolgált jelenleg az olasz hadseregben, ami
logikusan arra enged következtetni, hogy a
tényleges szolgálatban aránylagosan ennél na-
gyobb számú zsidó tisztnek kell lennie a kü-
lönöző rangokban.

* A vakbélgyulladás veszélye elleni védeke-
zés egyik hatásos módszere abban áll, hogy az
ember a beleit hetenként legalább egyszer a ter-
mészetes „Ferenc József” keserűvízzel — reggel
égygyomorra egy pohárral — alaposan kitisztítja.
Kérdezze meg orvosát.

zsidó Róma kormányzója: Ernesto Nathan. A fa-
sista kormányzat alatt hasonlóan széleskörű
részesedést adtak a zsidó elemeknek a közélet-
ben: Olivetti a fasiszta ipari konföderáció tit-
kára, Jung volt a pénzügyminiszter, Teodoro
Mayer szenátor az olasz biztosító társaság feje,
Santi Romano egyetemi tanár az illamtanés
elnöke, Morpurgo báró az Assicurazioni Gene-
rali elnöke, Carlo Schanzer volt külügyminisz-
ter.

Hatvannégy év óta vagyok amerikai, de negyezer év óta zsidó — mondja egy rabbi

*Miért vették magukra az Olaszországon ki-
vül élő zsidók a felelősséget egy reakciós
Olaszországban élő testvéreik ellen? Ez az a
kérdés, amelyre öneik kell választ adni.*

Napjainkban a világ zsidósága körében
széleskörű érdeklődés van Olaszországban élő
hitsorsosaik sorsa iránt. Magában Olaszország-
ban a zsidók kényelmetlenül érzik magukat.
A faji megkülönböztetésnek tekintetében meg-
jegyezhetjük, hogy a zsidók maguk prédikál-
ták mindig faji egységüket és csupán néhány
héttel ezelőtt a „sodarabbi”. Amerika egyik
reprezentatív zsidója, minden kétségen felül
tisztázta, hogy a zsidók önálló faji sarj, ami-
kor ezeket a jelentős szavakat használta: „Ha
hatvannégy év óta vagyok is amerikai, négy-
ezer év óta zsidó vagyok.”

*Ha a zsidó sajtó és szószék az egész vilá-
gon folytatja az olasz fasizmus naponkénti de-
nunciációját, ha tovább folyik a zsidóktól su-
galmazott kampány mindannak diffamálására,
ami olasz, akkor nagyon valószínű, hogy az
olasz kormány faji programját csupán té-
riákra fogja szorítani. És el lehet-e várni bár-
mely más kormánytól hasonló körülmények
között, hogy másként, cselekedjék?*

A zsidó probléma Olaszországban most
olyan probléma lett, amit a zsidóknak kell
megoldaniuk az egész világon. És az ő elhatá-
rozásuktól függ a zsidók sorsa Olaszország-
ban is

Avar sirkertet tártak fel Csepel szigetén

Az avarok kereszténységét igazolják a leletek

Budapestről jelentik: A Csepel szigetén fo-
lyamatban levő vámentes kikötő építkezésének
ásatásai közben — mint röviden már jelentettük,
— nagyarányú földmunka során avarkori teme-
tőt tártak fel a munkások és ezideig hatvanöt
sír került napfényre. Miután a kikötőépítkezések
1942-ben, tehát négy év múlva fejeződnek be,
valószínű, hogy a munkát végző ezer kubikos

még számos érdekes történelmi leletről lapátolja
el a titkokat őrző ölréteget. A csepeli leletek ta-
nusága szerint későkori avartemető került fel-
színre, amelyet a hatalmas homokréteg miatt
csak részlegesen lehetett feltárni.

A leletek meglehetősen szegény kultúrát mu-
tatnak. A sirkertben csak néhány sor volt lele-
tekben gazdag. Az egyik sír ellenben igen neve-
zetes, mert az elhunytak rendkívül értékes öv-
veret díszítése került elő, a már ismert szimbó-
lumokkal, amelyek az avarság egyrészenek ke-
resztény hitét igazolják. Ott látjuk a díszítésen
az Életfa két oldalán a galambot, mint az igaz
hit jelképét, de alatta a keletről hozott szimbó-
lum sem maradt távol: jól kivehető a sas, amint
egy halat marcangol. Ez az utóbbi ismert az
avar leletekből, amelyek szép példányokat mu-
tatnak a szeged-óthalompusztai ásatásokból. Ez
a pompás övveretdíszítés a kulturális kontinui-
tásnak olyan példáját mutatja, amely éppen Bu-
dapest területén nagy hézagot pótol.

Érdekes, hogy az eddig előkerült csontvázak
antropológiai szempontból nem mutatják a lete-
lepedett avar csoportnak igazi keleti, mongol
származását. Ez azért feltűnő, mert bizonyíték
lehet arra, hogy az avarok képzésűes uralma
a már Pannónia földjén élő népeket kulturában
teljesen felszívta magába.

Az avar sirkert nagyszerű bizonyítéka annak
is, hogy a magyar főváros környéke állandóan
lakott terület volt a kőkorszaktól kezdve min-
den időkben megtaláljuk a hajdani lakókat.

A csepeli avar leletek javarészt már beszál-
lították az ásatási intézetbe.

Trikál József:

Azujszellemiség

Fűzve 105 Lei.

Trikál József professzort régóta ismeri a
művelt magyar olvasó. Mindenki tudja, hogy
nem az élettől elvonatkoztatott elméleti pro-
blémák foglalkoztatják ezt a világviszonyiat-
ban is nagy bölcselőt. Ő benne és együtt él a kor-
ral, nem marad a tegnappal, hanem mindig
azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyeket
a ma vet fel. Ez a könyve is a modern kor-
aramlatokat veszi a filozófia mikroszkópja
alá s teszi a metafizika analízis lombikjába.
Igy bontja fel az áramlatokat a legapróéko-
sabb alkotóelemekre s így teszi lehetővé az
olvasó számára hogy minden áramlatot valódi
értéke szerint becsülhessen.

Ma is a legjobb elemi iskolai tankönyvek

a Gázdac-Kandray féle Egységes Tankönyvek. Ezt használja az idén a legtöbb felekezeti és állami magyar tantervű iskola, mert nem csak olcsók, de tökéletes munkák is. Ezen könyvek minden osztályra reapprobalva vannak a f. tanévre is 1938. sz. a. s azok használata a legfelsőbb tanügyi hatóságok által engedélyezve van. — **Tanító urak!** B. figyelmükbe ajánljuk a már eddig is nagy eredménnyel használt Titz-Havadtói: Előírási, szepirási füzeteket a II., III. és IV. osztályok számára. **Ára 8 lei.** Nélkülözhetetlen minden iskolában.

Zürichi zárlat. Párizs 11.92, London 21.27, Newyork 445, Brüsszel 75.20, Milánó 23.27 fél, Amsterdám 238.40, Berlin 177.10, Prága 15.10 névleg, Varsó 83, Belgrád 10, București 325.

OKTÓBER 1-IG FELFÜGGESZTETTEK A SAJTÓ- ÉS PROPAGANDAÜGYI ÁLLAMTITKÁRSÁGNAL A KIHALLGATÁSOKAT. Bucurestiből jelentik: A sajtó- és a propagandaügyi államtitkárságnál a belső átszervezés miatt október 1-ig felfüggesztették a kihallgatásokat. A jövőben csak külföldi vendégeket és újságírókat sajtóattasékat, az újságok igazgatóit és a követségek kiküldöttjeit fogadják. Ezeket a rendkívüli kihallgatásokat is előre be kell jelenteni.

Szerencsétlenséget hozott a „szerencsekerék”. Csikszerehá. Saját tud. Burger Hermann közlősvári illetőségű és lakos hazai kereskedő két évvel ezelőtt „szerencsekerék” néven ismert nyeresékes játékkal szédítette Tusnádfürdőn a hírszékeny közönséget. A csendőrok többek panaszára alkobozta a „szerencsekeréket” és tiltott szerencsejáték miatt eljárást indított. Most került tárgyalásra az ügy és a törvényszék Bürgert háromnapos elzárásra és kétezer lei mellékbüntetésre ítélte.

RITKA MERÉSZ MŰTÉTET VÉGEZTEK EGY JAPÁN KATONÁN. Tokióból jelentik: Okazaki dr. egyetemi tanár két segéd-társával ritka merész műtétet végzett egy katonán, aki a kínai harctéren sebesült meg. A katonát végtagjai megbénultak, mert idegrendszerét roncsolták szét a lövedékek. A műtét csodával határos módon sikerült és a sebesült visszanyerte teljes mozgási képességét.

Miért vette meg Hiraj maharadzsa Mária Antónia gyémántnyakláncát? Bombayból jelentik: A kalkuttai fővámbivatal helyt adott Hiraj maharadzsa (Darbhanga indiai állam uralkodója) felfolyamodásának és vissztérített kb. 5.925.000 lei vámat, amelyet a maharadzsa Mária Antónia történelmi híru gyémántnyakláncáért fizetett. A vámbivatal elfogadta a maharadzsa érvelését, hogy a felbecsülhetetlen értékű ékszer nem azért vette, hogy viselje, hanem azért, hogy történelmi nevezetességű műtárgyként muzeumában helyezze el.

SKORPIÓVESZEDELEM TÖRT EGYIPTOMRA. Kairóból jelentik: Egyiptomban súlyos gondot okoz a hatóságoknak a skorpiók rohamos szaporodása, ami már komolyan fenyegeti a közbiztonságot. Kairóban naponként átlag huszonkét személyt támadnak meg a veszedelmes mérges rovarok. A fővárossal szomszédos kerületekből egyetlen napon hetvenkét halálos skorpiócsípést jelentettek. A nagyobb városokban külön „skorpió-segélyhelyeket” rendeztek be, ahol orvosok és ápolók állnak éjjel-nappal készenlétben megfelelő ellenmérgekkel. A csapást a Nilus kivételesen súlyos áradásával magyarázzák.

KÜSZÖNETNYILVANÍTAS.

Mindazon rokonoknak és ismerősöknek, kik felejtetheten feleségem, illetve édesanyám elhalálása alkalmából részvétükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

KUDAR JÁNOS és CSALÁDJA

* **Kellner Ády torna, tánc és stepp-iskolájában** a tanítás október 1-én kezdődik. Jelentkezések egész nap az iskola helyiségében. Nagyvárosi Str. Miron Cristea 19. sz. (D'Avrancea-utca sarkán)

Vasúti szerencsétlenség Szatmár megyében. Saját tudósítónktól. Avasfelsőfalu határában súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Puibere Gheorghe 47 éves vasutas nem vette észre a bicszádi vonat közeledését. A szerencsétlen ember a kerekek alá került, amelyek bal lábát és bal kezét súlyosan összeroncsolták. Beszállították a szatmári állami kórházba, ahol a vasutas bal lábát amputálni kellett. Állapota rendkívül súlyos.

HALÁLOS ÁLDOZATA VAN A TIFUSZNAK SZATMÁRON. Saját tud. A főorvosi hivatal jelentése szerint Szatmáron tovább terjed a hasztífusz. A veszélyes járványnak halálos áldozata is van. A napokban tifuszmegbetegedés következtében meghalt *Willinger* Efraimné. A főorvosi hivatal jelenleg tizenegy tifuszbetegét tart nyilván.

Európa népeinek együttműködése

Egy örvendetes részleges működési véren létrejött a népek szövetsége. Európának csaknem valamennyi országa elhatározta, hogy az egyszerre gyártja és bocsátja forgalomba az „505 a csikkal” új cukorkát. „Csak cukorka!” mondják tan népmeltyek. „De micsoda cukorka!” mondja aki ette. „505 a csikkal” a megelégedettség jó érzését hozza, embert, családokat, népeket boldoggá tesz s így joggal viseli büszke címét:

EURÓPA CUKORKAJA.

Romániában gyártja

„KANDIA” S. p. A. TEMESVÁR

Háromnapos fogházra ítélték a halmi cseh vasúti pénztárost. Saját tud. Erdekes ügyet tárgyalt a szatmári törvényszék büntető tanácsa. Brogya Anton, a halmi cseh vasúti pénztár kezelője ült a vádlottak padján, akit valutaüzérkedéssel vádolt az ügyészség. A periratok szerint Brogya, a Csehszlovákiából érkező utasok pénztár leire váltotta be, míg a Csehszlovákiába készülőknek csehszlovák pénztárt adott el. A törvényszék a cseh vasúti tisztviselőt háromnapos fogházra és 50 ezer lei pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet végrehajtását azonban háromévi próbaidőre felfüggesztették.

Lelőtte és felgyújtotta tettestársát egy tizenhatéves suhanc, akit most tizenöt évi kényszermunkára ítél a bíróság

Temesvár. Saját tud. Még a tavasszal megdöböntő gyilkosság történt a Bega-parton. Egy éjszaka járkelők pisllakoló lángokra lettek figyelmesek. Előbb úgy gondolták, hogy valami szemetet égetnek el a parton, míg vegre megállapították, hogy *meggyilkolt férj holtteste lekszik a fűben s a hullát valaki felgyújtotta.* Bizonyára a gyilkos tette ezt is, hogy eltüntesse a nyomokat, amelyek reá utalhatnak.

A félig megszűnenedett emberről, akiről a lángok leperzseltek a ruhát, megállapították, hogy *Mincsik* Gusztáv huszonnyolc éves resicai illetőségű péksegéddel azonos és az is kitűnt, hogy revolverrel lelőtték, aztán pedig felgyújtották. Igazolványa csak félig égett el s abban épen megmaradt a fényképe: ennek alapján a rendőrség hamarosan megállapította a gyilkost is.

Azzal az emberrel, akit a fénykép ábrázolt, heteken át együttlítottak egy fiatalembert, kocsmákban és kényszerekben.

A gyilkosság által okozott döbönen nagyban fokozódott, amikor elfogták a tettest: egy *T. A.* nevű, mindössze tizenhat éves resicai suhanc személyében. Inas volt, de nem tetszett a munka, otthagya özvegy édesanyját, rossz társaságba keveredett és főleg *Mincsik* nevű barátjával — akit később a Bega-parton meggyilkolt — Resicán és környékén több betörést követelt el. Az így szerzett pénzzel aztán Te-

* **Főfájás, idegesség, hypochondriás állapotok** gyakran a legrövidebb idő alatt megszűnnek, ha bélműködésünket reggelent, ehgyomorra egy kis pohár természetes „*Ferenc József*” keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

KABULBÓL REPÜLŐGÉPEN VITTEK A BERLINI KÖRHÁZBA EGY 17 NAPOS CSECSEMŐT. Berlinből jelentik: A kabul—berlini repülőjárat menetrendszerű gépén egy 17 napos csecsemő érkezett Berlinbe, hogy megoperálják. A kis afgán lányt a kabuli német kórház igazgatónöje hozta Berlinbe.

Halott mozdonyvezetővel és fűtővel robbant az expressz. Newyorkból jelentik: Dayton közelében egy expresszvonat mozdonyának kárában robbanás történt, amely megölte a fűtőt és a mozdonyvezetőt. A vonat vezetés nélkül három mérföldnél tovább futott, míg a sebesség fokozatos csökkenése után végre megállt. A csodálatosképpen megmenekült utasok csak a vonat megállása után értesültek a mozdonyon történt szerencsétlenségről és a rendkívül veszélyről, amelyben forogtak.

Az autóközlekedés véradója Amerikában. Newyorkból jelentik: Az elmúlt héten 363 személy vesztette életét az Egyesült Államok országutjain gépkocsibalesetek következtében. Ez a legmagasabb véradó bármely ország közlekedésének történelmében.

Hirdetmény

A közutakon való közlekedésről szóló törvény 27. szakasza alapján, valamint e törvény végrehajtási utasításának 42. szakasza s a belügyminiszteriumnak 20.833. számú rendelete alapján az összes járművek felülvizsgálatát e hó 23, 29, 30. napján fogják megtartani a nagyváradi rendőr-kvesszurau. Jelentkezni köteles valamennyi személy és áruszállító gépkocsi, turaautó, autóbussz és teherautó. A járművek bemutatásával egyidejűleg a tulajdonosnak kötelessége bemutatni még a következő iratokat is: a közlekedési engedélyt a pénzügyi engedélyt, az autó biztosításáról szóló nyugtát, végül azok a tulajdonosok, akiknek a járművel vidéken is járnak, kötelesek még a közlekedésügyi miniszterium különleges engedélyét is bemutatni.

Azokat a tulajdonosokat, akik nem mutatják be a fentjelzett időben gépkocsijukat és irataikat, 2000 lei pénzbírsággal fogják sújtani, ugyanakkor közlekedési engedélyüket is elveszítik. *Petruc Teodor* alezredes, a bihari csendőrlégi parancsnoka.

TURISZTIKA

S. T. Vulturil-Sasok Turista Egyesülete folyó évi október hó 15-én (szombaton) este a Református Otthon dísztermében zártkörű, táncestélyvel egybekötött tura-szezon záró ünnepélyt rendez. Ez alkalommal vetített képes előadás keretében lesz bemutatva az egyesület elnöke Erdélyi Ferenc általl vezetett és megirt idei 15 napos turája is. Ezenkívül a Sasok turistái egy turista-táborot fognak bemutatni. Utána tánc következnek. Az ünnepély érdekében 150 tagu rendező garda fáradozik. Az ünnepély tisztja jövedelmét a Sasok által építendő turista menedékház javára fogják fordí-

Utazás a világűrben

Csillagászati séta a meteorok között. Káuzenetek a világürlől

— Második közlemény. —

Érdekes esetről írtak a lapok 1931. nyarán. Csehországban történt, egy jegyespár éppen esküvőre ment, mikor egyszer csak hirtelen belezuhant valami a kocsijukba. A megrémült emberek felemelkedtek: kő volt. Mindjárt értesítették a rendőrséget, merénylőre gyanakodtak. De hiába, nem akadtak a tettes nyomára. Végül is kiderült, hogy egy meteorról volt szó: egy kőgratuláció érkezett az esküvőre — a világürlől.

Ennél már kevésbé veszélytelenül folyt le hasonló eset a szibériai Taigában. 1908. június 30-án esett le arrafelől egy meteor. A helyet, ahová leesett, 1928—29-ben keresték fel először. A fenyőerdő, melybe belezuhant, olyan volt, mint valami csatatér a küzdelem után: több négyzetkilométernyi távolságban le volt tarolva.

Egy meteor 1902-ben esett le Kelet-szibériában a Tunguska folyó forrásvidékén az őserdőbe. Oly mélyen belefúródott a földbe, hogy alig lehetett kiásni; a légnyomás pedig az esés helyén kb. 30 km szélességben sugaras alakban leterítette az egész erdőt. Ekkora „üdvözlet” a világürlől — elég lenne, hogy földig leromboljon egy milliós várost.

Tűzijáték a világmindenségben

Meteorok! Itt egy ártatlan kő, amott egy romboló mennykőcsapás — semmi más? De igen, más is.

A meteorok néha valóságos színjátékot is rendeznek az égen. Humboldt Sándor említ érdekes esetet, mely Dél-amerikai északi részén történt Venezuelában 1779. november 11-ről 12-re virradó éjszakán. Négy óra hosszáig szakadatlanul hulltak a tűzgolyók és a meteorok. Egy-egy darab már az elején is majdnem akkora volt, mint három holdátmérő s egymás hegyén-hátán kavargottak és robbantak szét a csillagesőben. Nyolc-tíz fok hosszúságú fénysávokat hagytak hátra, a fénysávok foszforeszcenciája 7—8 percig is eltartott. A mag, melyből az élesen világító szikrák kipattantak, némelyik hullócsillagnál akkora volt, mint Jupiter tányérja. A kisebb tűzgolyóknál látszott az is, amint szétrobbantak, de a nagyobbak csak eltűntek, minden szikrázás nélkül, 15—20 ívpercnyi szélességű sávot hagyva maguk mögött. A meteorok fénye fehér volt, nem vöröses.

Hasonlóképpen történt 1833-ban és 1866-ban; azonban 1899-ben a tűzijáték már nem ismétlődött meg. Ezeket a csillagesőket ugyanis a ú. n. novemberraj okozta, másképpen a „Leonidák” nevű „meteorgyűrű”. Ez a gyűrű pedig éppen akkor (1898—99-ben) nagyon közel húzott el az üstökösrahló Jupiter mellett s ennek következtében valamint eltolódott és így a csillagfelhők sűrűbb részeinek a Földde való találkozását már hiába várták újra.

Volt egy ilyen égi tűzijáték 1933-ban is, okt. 9-én. Fenséges látvány volt, látni lehetett egész Európában. Vagy öt óráig tartott, fél 7-től éjjel 12 óráig. A Sárkány csillagkép feje felől sugárzott ki, s olyan grandiózus volt, hogy a megfigyelők több száz meteorót is láthattak perccenkint.

A legjelentősebb azonban a Bielida-hullás lehetett 1885. november 27-én. Meteorjai, amint a név is elárulja, a Biela üstökösből eredtek; kisugárzási pontjuk az Andromeda csillagkép felé volt.

A tűzgolyó

A tűzgolyót, ha légkörünknek csak a felsőbb rétegen vonul át, nehezen lehet megkülönböztetni a hullócsillagtól. A különbséget csak akkor tudjuk megállapítani, ha a földre hull; a hullócsillag ugyanis porrá ég, mielőtt még a földre érhetett volna.

A tűzgolyó tulajdonképpen nem egyéb, mint tűzes megjelenése egy nagyobb meteornak, melynek a földre hulló tömör darabjait meteoritoknak nevezzük. Színét is változtatja: először sárgás, aztán fehér, majd kékes-zöld, végül vöröses, a légkör különböző rétegeinek megfelelően. Fénye a Föld légpáncéljával való súrlódásból keletkezik.

Jéghidegen és iszonyú nagy íveléssel zúg át a világürlől, belerohan a mi légburkolatunkba, mint ágyúgolyó az ellenséges erődítésbe. Sebes-

sége 50—150 km is másodpercenként, világó pályájának hossza több, mint 300 km. Világúri hőmérséklete minusz 273°, ez azonban Földünk atmoszférájában hamarosan több ezer pluszra emelkedik. A tűzgolyó a Föld légkörének ellenállásán megtorpan és — kialszik, néha roppant mennydörgések kíséretében. Általában egészen marad, de sokszor szétesik s darabjai a nehézkedés törvényének megfelelően a földre hullanak.

Ritka vendégek

A hamuszérű hullócsillagoknál sokkal szebb és ragyogóbb, de ritkább is: egy-egy tűzgolyó megjelenése a Föld légkörében. Európában átlag csak három ilyen meteorót észlelnek egy-egy évben.

Kivételes szerencséje volt egy csillagbarát-nak, névszerint J. Klepestanak Zalovban. 1923. szept. 12-én éppen az Andromeda-ködöt fényképezte egy nyolccentes távcsövön. Több óráig kellett exponálnia, mikor a látómezőbe egyszerre csak belefutott egy égő meteor, végig is vonult rajta és így éppen esés közben sikerült elfognia. Egészen rendkívüli szerencsének könyvelték el azt az esetet is, mikor Juus Schmidt Athénben 1863. okt. 18-án éjjel tűzgolyót pillantott meg a látómezőben. A tűzgolyó két főrészben ívelt át, hatalmas tűzben égett s mind a két rész tűz-piros csóvát hagyott hátra. Különböző nagyságú kisebb testek égő raja kísérte, melyek egyes vonalban szintén vörös nyomokat húztak maguk után.

„...Haldokló kis csillag...”

Különös égi vendégek ezek a meteorok!

Egy világó vonal az égen, egy másodpercig tartó ritkán hosszabb: ez a „hullócsillag”, vagy csillaghamu. Nem ijedünk meg tőle, nem is csodálkozunk rajta, lágyan tündöklő szépsége valamiféle vigasztaló hangulatot önt szét az ember szívében. A nép azt mondja rá: „búcsút int felénk egy haldokló kis csillag”, vagy: „egy ártatlan gyermek halt meg és egy ragyogó angyal viszi most a mennybe”. Csodaszép, szelíd színjáték az égen. Valójában pedig: letűnt világok törmeléke. Tökéletes művészi szépség! És rideg csatlódás!

A hullócsillagok nemcsak összehasonlíthatatlanul gyakoribbak és általában sokkal gyöngébb fényűek is, mint a tűzgolyók, hanem még egy nagy különbség van köztük: a tűzgolyóknak je-

lentékenyen nagyobb a sebességük. A hullócsillagok továbbá sohasem jönnek a földre, mert nyilván olyan kicsik, hogy elpufognak már a levegő felső rétegeiben. Csak a nagyobb darabok szakadhatnak el a szétpattanástól és érhetnek le a földre.

A hullócsillag felragyogása pillanatában 100—130 km, a kialvaskor pedig 70—80 km magasan van. Fény pályájának hossza 50—100 km; középsebessége 30—70 km másodpercenként. A tűzgolyók és meteorok (sebességükről ítélve) kozmikus eredetűek s Naprendszerünkben csak vendégek, míg a hullócsillagok keletkezési helye a Naprendszerünkben van. A szaktudósok szerint Naprendszerünkben egy elképzelhetetlen nagy meteorfelhő gomolyog, tele hasonló meteoridarabokkal; az üstökösök és a nagy hullócsillag-rajok pedig ennek a felhőnek a sűrűsödött részei.

Egy világó vonal az égen... „...búcsút int felénk egy haldokló kis csillag”.

Bújáska az égen

A hullócsillagoknak csak nagyon kis része látható szabad szemmel. Ezt bizonyítják K. Graff öt éjszakán át távcsövön történt megfigyelései. Észlelései és számításai szerint másodpercenként 400 darab jön fel az égre, napjában tehát 34 és fél millió hullócsillag. Kicsik, olyanaira, hogy legnagyobb részüket közelségük ellenére sem lehet látni szabad szemmel. Hogy mekkorák lehetnek, arra vonatkozólag utalunk arra a körülményre, hogy ennek a kerek 35 millió hullócsillagoknak mindössze csak kb. 1,750 kg az össz súlya. „A normális hullócsillagok, — mondja egy szaktudós — még az erősebbfényűek is, nagyon kis testek a valóságban. A nagyobbak kb. akkora, mint egy cseresznye, de általában az 1 gramm súlyát sem érik el”.

Még ritkábbak természetesen azok a meteoritok, melyek a Földre értek: tudományos becslés szerint a napi 35 millióból kb. csak kettő esik le.

24 óra alatt 34 fél millió hullócsillag! Ez annyi, mint háromnegyedóránként 1 millió. Mily érdekes szikrajáték lehet ez — akár a szentjánosbogarak röpködése egy meleg júniusi éjben!

A világ pusztulásának előképe

A hullócsillagok a világmindenség tisztavirága. Ha hozzáérnek Földünk levegőrétegéhez, fél vagy négy másodpercig élnék, aztán kimúlnak. Ez a pár pillanatig tartó diadalmenet az ő életük — és a haláluk is egyben.

Ha egy csillag lehull, azt mondják rá: „még halt egy ember!” Es amint egy hullócsillag misztikus intés egy ember halálára, úgy a csillageső valóságos jelképe a világ jövődő pusztulásának...

Hiszen ahogy a kicsiny csillagfoszlányok egyre jobban széttöröznek, úgy következhetik be majd lassan az egész anyagi világ végkatasztrófája. A végső csillaghullás... (L. J.)

AQUINOI SZENT TAMÁS:

PANGE LINGUA

Zengd a titkot, hangos ének,
Zengd a testet és a vért,
Mit gyümölcse szüzi méhnek
Ontott, mint királyi bért
A világ minden bűnének
Bőséges váltságaért.

Lett az Isten egy közülünk,
Embertestbe öltözött;
Ige magvát, üdvözelnünk,
Szörta szét a nép között,
S e csodát szerezte ülnünk,
Mielőtt elköltözött.

Végső este megfogadta
Régi törvény szent szavát:
Törvény mint élbe szabta,
Úgy rendelte asztalát,
Ételül hogy általadta
Önkezével önmagát.

Az Igének ígéjére
Testté válik a kenyér,
Lesz a színbor Krisztus vére,
Bár szemed hozzá nem ér.
Ezt a hű szív hogy felérje,
Csak a pusztá hit segél.

Hát e nagy Szentség elébe
Hódolattal jöjjetek.
Ó bizonyságok helyébe
Uj szer ad itt életet.
Érzék nem hat rejtekébe,
Csak az élő hit vezet.

Az Atyának és Fiúnak
Hajtsunk tórdet és fejét,
Kettejüktől származónak
Egyenlőkép tisztelet:
Háromságban egy valónak,
Földön és a föld felett.

SIK SÁNDOR fordítása.

ARCKÉPEK

Palibácsi Irtta: dr Léber János

Még nem múlt el 50 éves — és mégis mindenki úgy hívja, hogy Palibácsi. Az iskolás gyerekek is. A vele egykorú barátai is. Sőt az édesanyám maga is, aki pedig már felül van a 64-en.

Hogy kitől, mikor kapta először ezt az öregítő nevet, — nem tudom. En már így ismerem meg és az első pillanattól kezdve Palibácsinak szólítottam. Olyan természetes valami volt ez, amin nem szokás fennakadni. Magától értetődött, hogy egy olyan jó, melegszerű, tréfás kedélyű ember, amilyen ő volt, akihez az egész falu népe tanácsért fordult, ha bajbajutott s aki mindenkin segített, ha tudott, — csak Palibácsi lehetett...

A nyáron azonban történt valami, ami megváltoztatta róla táplált véleményemet. Ami sehogyan se illett egy komoly, érett Palibácsihoz, még ha még olyan tréfás kedélyű is.

Látogatásban volt a sógoránál, aki tanár a jó borok és büszke kis lányok városában és akinek szintén nem kell a szomszédba menni egy kis huncutsággal, ha alkalom adódik rá. Ugyanígyen finom tézstáblát volt összegyurva Palibácsi másik sógora is, aki a szimmetria kedvéért az ország egy másik falujában tanítókodott. A könnyebb megérthetőség és az egyszerűség kedvéért nevezzük az egyik sógort Péternek, a másikat meg Pálnak. Ugy se ismeri őket senki ezen a teremtett világon.

Pál sógor elkísérte Palibácsit az utjára. Korán reggel keltek. Bevagondozták magukat egy harmadik osztályú kocsis ülésébe. Lehevertek a kényelmesnek éppen nem mondható fapadra s folytatták a félbeszakadt alvást ott, ahol három óraker hajnalban abbahagyták. De azért vonat a vonat s nem hálószoba, hogy ne hagyják benne az embert nyugodtan aludni. Két álmás közt se tettek meg, máris rájuk törték az ajtót az újonnan érkezett utasok és helyet követeltek maguknak.

Palibácsiék túrták egy darabig a molesztálást. Kényeztetten, félvállról feleltek a feltevésekre, de amikor egyre jobban rájuk nehezedett az álmoság, gondoltak egyet, kimentek a folyosóra s megbeszélték, hogyan és miképpen szabadulhatnának meg a betolakodott társaságtól.

Hamarosan elkészültek a háltérrel. Visszamentek a fülkébe. Elfoglalták régi helyüket s egy darabig folytatták az unott társalgást. Egyszerre azonban Palibácsi elhallgatott. Mervevén nézett maga elé. Nem felelt a hozzáintézett kérdésekre. Ugy tett, mint aki se nem lát, se nem hall maga körül az élő világból semmit. Ide-oda csavargatta a nyakát, mintha szűk volna az ingegallérija. Nagyokat nyelt s a kezével úgy tett, mint ha legyeket fogdosna.

A vele szemközti ülő utitársak meglepetve nézték ezeket a furcsa mozdulatokat s nem tudták mire vélni a hirtelen változást.

Pál sógor odahajolt a legközelebb ülőhöz és úgy, hogy a többiek is meghallják, a fülkébe sügta:

— Most hozom Kállóbból... A bolondházból.

Az utasok megriadtan húzódtak hátra.

— Nem kell megijedni — folytatta Pál sógor. — Jámber ez, mint egy állat. — Nem bánt senkit, ha nem ingerlik. Csak rá kell hagyni mindent, amit csinálni akar.

Nem sokat használt a megnyugtató. Az utasok egymás után álltak fel s azzal a kifogással, hogy türelmetlen már benn a meleg, kiszáradt a folyosóra. Csak egy kőpéc, vállas, kis ember maradt a kupében, aki éppen szemben ült Palibácsiival és ehoggye tudta megérteni, hogy az az értelmes, okos ember, akivel csak az előbb is olyan jóízűen elbeszélgetett, hogy bolondulhatott meg ilyen hirtelenében. De amikor Palibácsi hirtelen feléje fordult, összezattogtatta előre villanó fogorait és minden átmenet nélkül rámondta, hogy:

— Szeretem a disznóhúst. A jó, kövér disznóhúst...! — úgy felugrott helyéről és úgy kiszaladt a kis mokány magyar is, hogy majd magával vitte az ajtófélfát.

A két rokon titokban jót mulatott a sikerült tréfán. Végig heveredtek újból a padokon s húzták a dőrt a lassan cammogó vicinálison majd-nem a végállomásig. A többi utas csak az úvegen keresztül kukucskált be a veszedelmes fülkébe s aggódva figyelte, mikor falja már fel az örült ember nyugodtan szendergő rokonát.

Természetesen folytatódott a móka. Ha jól emlékszem, mondtam már egyszer, hogy Péternek se kellett a szomszédba menni tréfa-ötletekért. Volt raktáron hatalmas koponyájában annyit, hogy egy egész vármegye megélhetett volna belőle akár egy esztendőig is. Mingyárt másnap reggel fel is ajánlotta Pál sógorának, hogy fizet neki 100 leit, ha a cseléd helyett elmegy a felesé-

gével bevásárolni s hazafuvarozza a vásárolt holmikat.

Palibácsit nem kellett nagyon biztatni.

— Rendben van — mondotta. — Ha megálljtok nevetés nélkül. De ha nevettek, 200 leit bírságot fizet mindegyikötök.

Az üzletet megkötötték. Palibácsi illó módon kiöltözködött. A nála egész fejjel nagyobb és kétszer olyan természetes Péternek egyik padlásra került hétszer lyukas nadrágját húzta magára, hozzá egy hasonló állapotban levő apacsinget választott, fejébe egy tető nélküli szalmakalapot nyomott s meztlábára pedig felhúzott egy elül-hatult vásott kerti cipőt. Mikor így felöltözött, úgy nézett ki, hogy a tulajdon édes felesége sem ismert volna rá.

Elindultak. Elül az asszonyka. Mögötte nem a járdán, hanem trógerhez illő módon az ut porában poroszkálva Palibácsi. Nyomában a két komolyképű sógor.

Megérkezvén a piacra, Palibácsi leült a járda szélére. Levetette a két lyukas cipőt és akkurátusan kiverte belőlük a port. Majd hanyat dőlt a járdán, lábait jó messzire kinyújtotta a kecsútra, hátát a forró járda kövön, mellét a tűző nappal sütögetve.

Egy öreg ur ment el mellette. Jóakarutalag figyelmeztette:

— Huzza beljebb a lábát, barátom, mert könnyen átmehet rajta egy erretvédi kocsi.

Palibácsi lustán felemelte a fejét s úgy tett, mintha nem hallotta volna jól a figyelmeztetést.

— A lábát vegye be barátom, mert elgázolják.

— Egy kocsi.

— Hun?

— Ha erre jön.

— De nem jön.

— De majd jön.

— Mikor jön?

Az öregur olyasféle mozdulatot tett, mintha azt mondotta volna: bolond. Aztán nem folytatta tovább a hiábavaló vitát, hanem fejcsóválgatva tovább ment. Öt-ször-hatszor visszanezét még és szánalommal vegyes méltatlankodás csillámlott a szemében.

A sógorasszony közben elkészült a bevásárlással. Ferje és Pál segítségével jól megtölte a hátikosarat. Palibácsinak kétszer is neki kellett gyürkőznie, amíg segítség nélkül a hátára kanyarította.

Hazaérkezve, Palibácsi az udvar kellő közepén földrezekentette a súlyos terhet s varta a két jó madár sógorát, akik ilyen csúnyán kiizasztották a másfélkilométeres cipeléssel.

A sógorok kestek. Trafikot vásároltak. Palibácsi, hogy az időt elűsse valamivel, beszólt a konyhába:

— Nagysága — kérem a száz leit.

A sógorasszony visszatréfált.

— Száz leit? Ezért a semmiségért. Elment a józan esze magának, barátom?

Palibácsi nem hagyta magát. Félóktávval felemelte a hangját.

— A pénzemet kérem, asszonyom. Nem alkuszom.

A zajra kijött a szomszéd házból Sándorbácsi, a lovakok mintaképe, aki kerek száz kilójával és 165 cm. magasságával inkább hasonlított egy jól fejlett bécsi-tökhöz, mint Isten két lábón járó teremtményéhez, az emberhez.

— Mi az lelkem Irénkém? Mi baj? — szólt át édeskésen a kerítés fölött.

Az asszonykának nagyot villant a gyönyörű szeme.

— Jöjjön már Sándorbácsi és szabadítsan meg ettől a trógerától. Száz leit követel tőlem azért, hogy ezt a csekélységet hazahozta a piacról.

Sándorbácsi bekapta a horgot. Átgördült a szélesre tárt kisajton. Odagurult méltóságtagteljesen Palibácsi elé, akivel előtte való este három óra hosszat kaláberezett, s komoly, rendreutasító hangon így szólt hozzá:

— Ne okoskodjon, barátom. Elég magának 10 leit is... Ki hallott még ilyet? — Száz leit követel-ti ezért a semmiségért...!

— M. köze magának ehhez az egész dologhoz? Maga cipelte haza ezt a kosarat vagy én?

Az öreg olyat nyelt meglepetésében, hogy majd megfulladt. De azért nem hagyta magát.

— Hogy beszél maga velem? Maga senkiházi!

— Én senkiházi! — hördült fel Palibácsi és egészen közelugrott a megszeppent öreghez. — De most már azt mondom magának, vén hólyag, hordja el innen magát, mert a bicskámmal mingyárt kilyukasztom, mint egy lufthalmot.

Sándorbácsi ijedten hátrált, de az asszony előtt még is szégyelte feladni a harcot.

— Ne közelítsen hozzám! — süvítette Palibácsi.

bácsi felé a megszeppenéstől kissé reszkető hangon. Mert azonnal rendőrt hívatok s bekísértetem Palibácsinak se kellett több.

— Micsoda? Rendőrt hívat? Tyhú, az áldójt! Maga hívat rendőrt? Engem akar bekísértetni? Híjjinye az árgyilusát... Hol egy balta, hogy beszakítsam azt a tőköt ott a szája fölött, amivel ezt nekem ki merete mondani?!

Azzal már fordult is. Neki a fáskamrának. Elő a baltával.

Sándorbácsinak se kellett több. Mint a vilám sarkon fordult s utcu neki, meg se állt a kisajtóig. Palibácsi a baltával utána.

— Állj meg te gazember. Te vén kapitalista... Szegény emberek bőrnýuzója. Hadd hasítok szíjait most a kövér hátadból...

Annyi ideje se maradt szegény Sándorbácsinak, hogy az ajtózárat megkeresse. Egyetlen ijedt rántással sarkából emelte ki a rozoga alkotmányt, s mire Palibácsi a kerítéshez ért, már a saját portájának kisajtaját is bereteszelle.

Ebben a pillanatban érték a ház elé Mihály és Tóni. Egy pillanatra meglepte őket a váratlan látvány, de átértették hamarosan a helyzetet, és a megrettent Sándorbácsi tulajdon szemelattára, nyakába borultak a vérszomjas trógernek, hogy össze ne essenek a görcsös nevetéstől.

Az öreg fejében derengeni kezdett valami. Jobban megnézte Palibácsit.

— Ezt a pofát mintha láttam volna már valahol — villant át az agyán a kínos gondolat. A kerítéshez lépett. Jobban megnézte.

— Szent Isten! Hiszen ez...

Nem folytatta tovább. Betámolygott a lakásba s azt hitte, hogy a föld nyomban megnyílik alatta szegényében.

De nem nyílt meg. Ő se betegedett bele. Sőt... Este már együtt kártyáztak megint s bosszúból a sikerült tréfaért elnyerte Palibácsitól mind az öt-száz leit, amit a fogadáson keresett. Igaz, hogy csalt hozzá egy kicsit. De hiszen mindenki csalt ma... Mégha tréfálkozik is... Hátha még kártyázik...!

Uj emlékbélyegek

A napokban ünnepelte Vilma holland királyné trónralépésének negyvenéves fordulóját. A ritka alkalmat természetesen felhasználta a holland posta arra, hogy Vilma királyné arcképevel emlékbélyeget adjon ki

Uj Liechtensteini bélyeg, amelyet Josef Rheinberger zeneszerző arcképe díszít

Negyven év előtt fedezte fel a Curie házaspár a rádiumot

Ebből az alkalomból most a francia posta emlékbélyeget adott ki, amelyen a Curie házaspárt laboratóriumában rajzolta meg a bélyegtervező művész

IDŐK SODRÁBAN

Szabadkőművesek

Irta: Rády Elemér

Kevés érdekesebb könyvet olvastam az utóbbi időben, mint az a százhusz oldalas tanulmány, amely a közelmúlt napokban jelent meg a könyvpiacra s amely a szabadkőműveskérdéssel foglalkozik. A könyv írója Palatinus József, aki esztendőnk óta foglalkozik a szabadkőműveskérdéssel, számos előadásban, tárgykörbe vágó műve jelent már meg s most legújabb könyvében, amelynek címe *A szabadkőműveskérdés bünei*, tulajdonképpen tömören foglalja össze azt, mi a szabadkőműveskérdés lényege, mindennél világosabban beszélő adatokkal bizonyítja be, hogy a szép szövegek és humánus jelszavak a valóságban milyen rejtett célokat takarnak.

Palatinus könyvének megírásakor tulajdonképpen elsősorban az a cél vezette, hogy a magyarországi szabadkőműveskérdésről, különös és veszélyes machinációról rántsa le a leplet. Ugyanakkor azonban az egész szabadkőműveskérdés problémát a világszabadkőműveskérdés munkájának egységébe állította be és ezzel a legszemléltetőbb eszközt használta arra, hogy bebizonyítsa: egy olyan nemzetközi szervezetről van szó, amely a közös célok, a veszélyes destruktív és rombolás érdekében nem ismer országhatárokat, még akkor sem, ha közvetlenül valahol nemzetiszínű tógát ölt magára.

*

A szabadkőműveskérdés története a messzi múltba nyúlik vissza s eredete ép oly homályos, mint jelenje. Már látható nyomokat az építőcéhek hanyatlása idejében találjuk meg. A hanyatló céhek, hogy tekintélyüket megtarthassák, igyekeztek jóhírnevű, előkelő férfiakat is körükbe vonni s ezek a tiszteletbeli kőművesek kapták először a szabadkőműves címet. És minél jobban hanyatlottak a céhek, minél több kőműves szédelt szerte a nagy világban, annál több lett a tiszteletbeli kőművesek száma. A XVII. században már voltak olyan céhek, illetve páholyok, amelyeknek egyetlen hivatásos kőműves tagjuk sem volt. Egyes angol páholyok irattárában még ma is megtalálhatók azok a XVI. századbeli feljegyzések, amikor a páholy tagjai még a valóságban is vakoltak és a vakolás nemcsak szimbólikus jel volt.

1717-ben négy londoni páholy alapította az első nagy páholyt s ennek 1723-ban elkészült szabályzata, helyesebben alkotmánytervezete, az alapja ma is az egész világra kiterjedő szabadkőműves szervezeteknek. Ezek a páholyok építéssel már nem foglalkoztak, noha az építészakma régi szokásait, jeleit megtartották — szimbólumnak. Építőjelek ezek a szimbólumok, de a valóságban a történelem azt bizonyítja, hogy nem az építés, hanem a bontás és bomlasztás szimbólumai lehetnének.

A szabadkőműveskérdés ebben az új formájában gyorsan terjedt s az angolok még Indiába is behurcolták. Prágában 1726-ban, Párizsban 1725-ben már működött páholy s a szabadkőműveskérdés mai két gócpontja valóban hamar eszalakozott a „királyi mozgalom”-hoz, ahogy a szabadkőművesek magukat nevezik. Az a humanisztikus szellem, amely ezt a kort jellemzi, megkönnyítette a szép jelszavak mögé bújó mozgalom terjedését. Egyszerű az egyház ismerte fel a benne rejlő veszedelmet és már 1783-tól kezdve a különböző tiltó rendelkezésekkel felvette velük a küzdelmet.

A francia forradalom a szabadkőművesek virágkora volt s ettől az időtől kezdve a páholyok egész sora alakul. Jöformán nincs ország Európában, ahol egy vagy több páholy ne működne.

Mi volt a páholyok és az egész szabadkő-

műveskérdés célja? Más a papíron és más a valóságban. A nyomtatványok, a nyilvánosságra hozott röplapok, brosurák, könyvek, a nagy világnak szóló nyilatkozatok úgy állítják be az egész mozgalmat, mintha humanista, emberbarát férfiak tömörülését nemes és szép eszmények megvalósítása érdekében. De elég volt áttekinteni a szabadkőműves vezetők névjegyzékét s meggyőződhetünk, hogy a hirdett politikamentesség mit jelent a gyakorlatban. Annyit, hogy csak az exponált szabadkőművesek egy olyan politikai radikálizmusról dolgoztak, amellyel Európa öntudatra ébredt nacionalista népei épp napjainkban számolnak le. A szabadkőműves páholyok is ennek a politikai radikálizmusnak voltak az előharcosai s mindenütt, ahol nagyobb befolyásra tettek szert, meg is valósították politikai elgondolásait.

Csak most, hogy az államok egész sorában tiltották be a páholyok működését s a lefoglalt páholyberendezésekkel sok helyütt az irattárat is sikerült a szabadkőműves menekülők elől megmenteni, most derül ki, hogy kik és milyen célokért vakoltak Prágától Párizsig és Londontól Budapestig. Olaszország, Németország, Magyarország és 1937-ben Románia is feloszlatta a páholyokat. A szabadkőművesek ezekben az országokban tiltott dolog lett. A híres szabadkőműves vezérférfiak fedőszervek alatt próbálják meg folytatni azt a munkát, amit az államhatárok megszüntettek. Itt-ott sikerül is, de mindenhol, ahol a nemzeti öntudat erősebben lángol fel, végetvetnek ennek a sötét, földalatti munkának. A szabadkőműveskérdés a forrongó és ujjászülető Európában válságos napjait, sőt talán végóráit éli. Erre mutat rá Palatinus József nagyszerű könyve, de egyúttal felhívja a figyelmet arra is, hogy ébernek kell lenni, mert a szunnyadó mozgalom új életre kelhet.

*

A Palatinus könyv egyik legérdekesebb és talán legtöbbet mondó fejezete a magyarországi szabadkőművesek működéséről szól. (Az erdélyi közvéleményt természetesen az is érdekelné fogja, mit mond az erdélyi páholyok különös munkájáról.) Ebből a részből tudjuk meg a napvilágot látott dokumentumokból, hogy a „magyar” szabadkőművesek évtizedeken keresztül tervszerűen készítették elő azt az összeomlást, amely az 1918—19-es forradalomban kulminált.

A magyarországi szimbólikus nagypáholy

MAGÁBA JÁRJON...

Magába járjon csendesen,
aki e kuszált forgatag
zsvajját már meguntá és
fájnak a kimondott szavak.

Szurós mezőkön menjen át
a ficánkoló patakig
s ballagjon vízfolyással a
vén, messzelátó ormokig.

Barlangban keressen tanyát,
mint ősei, mint állatok,
verje le az utak porát,
mint a kellemetlen napot.

S addig óvta önmagát,
forrásvizekben önmagát,
vig elfelejté tisztító
szavát.

HOLLÓ ERNŐ.

Gyárok, ipartelepek, műhelyek figyelmébe!

Az üzemeknél felszerelt izzólámpák rászásnak vannak kitéve. A rászás a gyenge fémszálas izzólámpát hamar tönkre teszi, ami egy év alatt orrási kárt jelent. — Az erős fémszálas „LUMEN” izzólámpa kitűnően bírja a rászást, tehát hosszú élettartamú s amellet olcsó és kicsiny a villanyfogyasztása

A „LUMEN” izzólámpák főlerakata

BAZILLI-DEAK

Nagyvárad, str. Dr. Aurel Lazar No. 1.
TELEFON: 35-36.

1918 november 2-án tartott ülésén, a forradalom kitörését követő második napon, mondotta ki, hogy „az a kormány, amely ma az ország élén áll, mindazoknak az eszméknek a megvalósítására törekszik, melyeket mi éveken át hirdettünk, melyekért harcoltunk. Testvéreink nagyszámban foglalnak helyet a kormányban...” A hírhedt nemzeti tanács pedig nyomban válaszolt és kijelentette, közösek az eszmék. Kínos olvasni az egyes páholyok fűzőlő sürgönyeit és leveleit, amelyeket Palatinus könyvében most közread. Egy borzalmas aknamunka minden részlete megvilágosodik előttünk s egy ország szabadkőműveseinek célkitűzéseiben tárul elénk, hogy mit is akar a világ szabadkőművesége.

Minek térjünk most ki arra, hogy az egész szabadkőműves szervezet élen csaknem mindenütt zsidók állottak? Minek mutassunk rá, hogy az egész mozgalom olyan faji célokat szolgált, amelyek csak a vendéglátó nép belső felbomlasztásával voltak elérhetőek? Aki pedig nem hiszi, hogy a zsidóság hogyan érvényesítette ezeken a szervezeteken keresztül befolyását, olvassa el a páholyoknak most napvilágra került s Palatinus könyvében leközölt jegyzőkönyveit s meggyőződhetik erről. Odáig ment a zsidó befolyás, hogy a páholyokat végül már nyíltan is cionista célokra használták fel: menekültek támogatása címén gyűjtéseket, telepítési akciókat folytatott a palesztinai zsidók érdekében, bebizonyítva, hogy a kiválasztott faj számára a nemzetközi köpeny is faji célokat és faji érdekeket takar.

A szabadkőműves központ Közép-Európában Prága. Itt gyűltek össze vakolásra a radikálisok, demokraták, humanisták és emberbarátok s itt szőtték a prágai nagy páholy vakolótermében a hálót Európá ellen. A legújabb idők nagy vakolásain csak egy kérdésről volt szó: hogyan lehet harcot vívni az új nacionalista államok ellen. Főfeladatnak látszanék ez a sötét aknamunka, ha az események nem tennek olyan borzalmasan komikusá. A nagy tervek, a nagy összecsapások után a valóság mindig egy-egy szörnyű csapás volt a „királyi mozgalom” harcosaira. Minél jobban akarták a dolgokat összekuszálni, minél jobban igyekeztek káoszt teremteni, amelyből felépíthették volna az ő külön testhezálló világukat, a tények, a valóság annál jobban tisztította a horizontot.

A szabadkőműveskérdés ma is létezik, ma is vakolnak s a páholyok misztikus világában most is találkoznak a világ radikálisai és „demokratái”. Ma is nagy tervek születnek, de az események valahogy azt bizonyítják, hogy a páholyok különös világába most már a végleg esdődt mondott destruktív erők menekülnek. Mert csak menekülésnek nevezhető már az a szabadkőműves akció, még akkor is, ha harcias jelszavakat dobálnak az új világ fele.

A születő új világ leszámolt a szabadkőműveskérdéssel, új eszmék törnek fel. És hiába vakolnak a páholyokban, az új idők szelei elsöprik őket végleg. Palatinus József könyve és nagyszerű dokumentumai ezt bizonyítják.

Vera a nagyasztalnál

Írta: Dallas Sándor

Vera most mult két és fél éves és annyira fölöttém, hogy néha már-már kísérleties. Akárcsak a két és fél éves magamat látom. Ha lefotografáltatnám ugyanolyan pózban és ugyanolyan régi módszer szerint, mint ahogy harmincnégy évvel ezelőtt engem fényképeztek s egymás mellé tenném a két képet, senki nem tudná megmondani, hogy a kettő közül melyik a harmincnégy évvel ezelőtti én és melyik ő. Egész bizonyosan nem. Egy valami különös és boldog öröm nekem, olyan, mintha megfialodtam volna, vagy mintha kikeltem volna egy új életben s már nem lehetne engem elpusztítani. Az arcom már él tovább, talán Vera is továbbadja s úgy lehet, századok múltán is itt lesz az arcom az emberek között s a szemem éppúgy nézni fogja őket, mintha élnek. Olyan ez, mint egy gyönyörű csoda.

De tulajdonképpen nem ezt akarom elmondani, hanem egy újabb örömet. Ez csak keret.

Nos, Vera már ott ül az ebédnél köztünk az asztalnál és öndőlon eszik velünk, mint egy felnőtt. Mikor nyáralni mentek az édesanyjával, még megkövetelte ékezetekhez az asszisztenciát, még akkor is így volt, mikor lementem utánuk és együtt töltöttem velük egy hónapot s csak most tört ki rajta ezen a téren is az önállóság, hogy hazajöttünk. Kijelentette, de egészen magától, hogy ő már nagy leány s ott akar köztünk ebédelni a nagy asztalnál. Az édesanyja próbálta először lebeszélni erről s magyarázta neki, hogy a kis asztalnál sokkal jobb ize van az ételnek és az anygalkák is sokkal jobb szeretik, ha a kisgyerekek kis asztalnál esznek, Vera azonban nem engedett s kiharcolta magának köztünk a helyet. A dolog, hogy őszinte legyek, tulajdonképpen úgy áll, hogy vagy felesztendő óta eddig is leginkább maga kanalizálta már az ételt s a segédlet inkább a felügyeletre szorítkozott, egészen önálló azonban mégis csak most lett ezzel a nagyasztal-dologgal.

Nekem tetszett a dolog, a feleségem nevetett s Vera, ha egyelőre három párnát kell is még tenni alája, hogy felérje az asztalt: ott ebédel velünk. Valami négy napja. Én most erős munkában vagyok, minden idegemet az köti le s bizony nem nagyon figyeltem a gyerekekre. Csakült nap nap után mellettem, kanalizálta a levest, én meg mosolyogtam az önállósodásán s biztaltam, hogy csak egyik szorgalmasan és sokat, mert a nagy lányok rengeteget esznek, de az eszem a munkámon járt, csak olyan voltam az asztalnál, mint a siető vendég és nem vettem észre semmi különösét. Eszik a gyerek, hála Istennek s kész. Megebédtem és mentem vissza dolgozni a szobámba. Kedden és szerdán és csütörtökön.

Ma ugyancsak munkából szaladtam ki ebédelni, Vera köszönt, elmondta az imádságát, aztán megkért, hogy tegyem fel a székre, feltettem, adott érte két jutalmazó puszit s leültünk ebédelni.

Hozták a levest, megettük. Aztán a főzeléket tükörtojással, mert péntek van, — Vera apróra vagdalt omlettet kapott, mert azt nagyon szereti, — szóval a második fogásnak is neki láttunk s csak arra figyeltem fel, hogy az anyja egyre nézi a gyereket, mintha keresne valamit benne, csóválja a fejét, eszik egy falatot megint néz, megint fejet csóvál; ez így ment fél ebéd alatt, hogy már feltűnt.

— Mi baj? — kérdeztem tőle szórakozottan.

— Nézd meg ezt a gyereket, — mondta a feleségem. — Hát nem veszed észre? Pontosan ugyanolyan mozdulatokkal eszik, mint te. Mintha csak a te kicsinyített másod ülne itt az asztalnál. Csak figyelj!

És figyeltem és láttam, hogy igaz van. Vera nagy buzgalommal evett, nem törődött az senkivel, csak kanalizgatott nagyszerű étvágy-

gyal és munkájában teljesen elmerülve, de láttam, hogy az apró kezével, — még egy kicsit sután és ügyetlenül, persze, — de ugyanúgy fogja a kanalat, mint én, a fogás karaktere ugyanaz, pontosan ugyanazzal a mozdulattal viszi a szájához a falatot, mint én, a nyaka is ugyanúgy hajlik a tányér fölé, mint az enyém s a szája formája egyébként is megszólalásig az enyém, de még rágni is éppen, de éppen ugyanolyan szájmozgással rág, akárcsak én. Valóban, mintha a gyermekkori magam ülne mellettem. Mintha visszajöttem volna a múltból s leültem volna mosolyogva magam mellé. Ez olyan gyönyörű volt, hogy átmelegedtem tőle s úgy simogattam meg Vera fejét, mintha valami nagy szepet és nagy vigasztalást köszöntem volna meg neki.

— Egyél csak, kicsinyem! Egyél!

Az anyja meg nézett bennünket, Vera áldott gyermeki s a magam kicsit nyúlt és felöltött arcát egymás mellett s azt mondta:

— Hát nem borzasztó, hogy semmi sines

ebben a gyerekben belőlem!

Nevetve és tréfás bosszankodással mondta, de a nevetés, a tréfa, a játékos mérgetelés mögött volt a hangjában valami apró kis keserűség, valami egészen kicsi kis csalódás és fájdalom: igen, belül fájhat neki egy keveset, hogy Vera ennyire rám ütött, lesi minden mozdulatát, hiszen ő hordozta, a kedves, ő szült, ő vesződött rengeteget vele, még én egész külön szobában, egy íróasztal és egy halom papír fölé hajolva dolgozom értük, — ez talán nem is így igaz, hanem: élem a magam külön életét, igen, azt csinálom és ebből élünk, de ez mégis az én külön és néha szörnyű, de mégis boldog életem — és szeretné meglátni Verában magát s örülni a személy és arc örökkévalóságának, mint én, de nem leli.

— Ugyan, — nevettem rá, — ne mondj ilyet, hiszen például a szeme a tiéd.

De ez csak vigasztalás volt és nem igaz, mert a tekintete is mindinkább az enyémévé változik Verának, csak éppen a szeme színe kék, mint az anyjé. És most ne mondja senki nekem, hogy a gyerek csak utánoz engem a mozdulataiban, mert nem igaz. Ezek a mozdulatok olyan mélyről, olyan titokzatos és mélyreható mélyről jönnek, mint az arca hasonlósága, olyan mélyről, ahol a születés titka forr. És ez az egész: gyönyörű! Olyan gyönyörű, hogy ennél gyönyörűbb nincs is a világon!

KERESZTREJT VÉNY

39. (330.) szám.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11				12				
13	14	15			16			17	
18	19	20					21		
22		23	24				25		
26			27				28		
	29				30				
31	32			33		34			35
36				37		38		39	
40			41			42		43	44
45			46			47		48	49
	50					51			
52									

Beküldendő sorok: Vízsz. 1., 15., 45. és 51. sorok, függ. 1., 10., 19. sorok. Határidő: október 5.

Függőleges sorok:

1 Az utolsó óra. 2 Igeköltő. 3 Női név becézve. 4 Nincs és nem is volt. 5 Eltulajdonítás. 6 Férfi-név. 7 Idény. 8 Emésztésre alkalmassá tesz. 9 Napszak mássalhangzói. 10 Az Ibér félsziget Portugália nélkül. 11 Táplálék. 12 Nomád nép. 13 Közégség Pest megyében. 14 Francia város. 15 Ab-bahagyom a küzdelmet. 16 Határozószó. 17 Rak-bahagyom a küzdelmet. 18 Határozószó. 19 Rak-bahagyom a küzdelmet. 20 Határozószó. 21 Rak-bahagyom a küzdelmet. 22 Határozószó. 23 Rak-bahagyom a küzdelmet. 24 Határozószó. 25 Rak-bahagyom a küzdelmet. 26 Határozószó. 27 Spanyol királynő (ford.) 28 Alamizsnat akar. 29 Kiészik. 30 Sas-fajta. 31 Imitt. 32 Pest-megyei község. 33 Kötészet. 34 Gyakori magyar vezetéknev. 35 Bajor városka. 36 Husáng. 37 Rag. 38 V. R. 39 Indulatszó.

Vízszintes sorok:

1 Pl. „Ha feldobják fehér, ha leesik sárga. M: ez?” 11 Magyar Athén. 12 Kerekded. 13 Betű kiejtve. 14 Inda-féle. 15 Keleti uralkodó fonetikus. 16 Női név. 17 Csukod. 18 Ige. 19 Orosz folyó. 20 Madár. 21 Térkép. 22 Eghajlat. 23 Petőfi életéből ismerjük ezt a helynevet. 24 Szegény ember vállát nyomja. 25 Semmitmondó. 26 Vörösmartyalka. 27 Szórakoztat és tanít. 28 Francia szám-név — kiejtve. 29 Buzgalom, lelkesedés. 30 Nad — idegen nyelven. 31 Egy — idegen nyelven. 32 Angol gyarmat Afrikában. 33 Tiszító ige. 34 D. T. 35 Enekesre is mondják. 36 Elza közepe. 37 Materialista tudós a mult században. 38 Felső-művész. 39 Veszthely.

37. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízszintes: 1. Fiasko. 6. Alarik. 31. Gyalog-hintó. 47. Orimoco.

Függőleges: 1. Fagott. 13 Livingstone. 21. Muryllo.

Helyesen megfejtették: Özv. Záknoffy Antalné, Dombrády Ferenc, Szűcs Jenő, Szabó Józsefné, Zonda Magda, Deső Béla, Derzsy Zoltán, Fazekas Ede, Zombory László, Pribék Imréné, Móritz Jenőné, Lázár Béla, Mártonffy Zoltánné, Kapros Ödön, Papp Mózes, P. Réthy Apollinár, Lebenschusz József, Schück Dezső, Csibý Lenke.

A jutalomkönyvet Mórítz Jenőné (Gerla) nyerte, elküldöttük.

Uj könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ára 50 lei és 15 lei portó.

Uj korszak az angol-német viszonyban

Irta: Csiszár Béla

Most már nyugodtan megállapítható, hogy a Chamberlain-Hitler-találkozó — az első, amely még Berchtesgadenben zajlott le — az angol-német viszonyban is döntő változást és mélyreható fordulatot hozott s a második, a godesbergi találkozó ezt a jótékony változást még tovább fejlesztette. A két ország viszonyának ez verőfényes légköri javulása szinte beláthatatlan jelentőségű az európai fejlődés szempontjából. Általános közhit szerint az európai történelem menetét hosszú idő óta a francia-német viszony alakulása dönti el. Az igazság azonban az, hogy mindannyiszor az angol-német kapcsolatokat szabták meg, hogy az előbbi viszonylatban békés vagy háborús eszközökkel intézhették-e el viszályukat. Mióta a németiség kellő súlyra tett szert a nemzetközi arénában s Franciaország a százados ellenfél, Anglia helyett a sokkal veszélyesebb rajnai szomszéd ellen összpontosítja erejét európai pozíciójának megtartása végett, azóta Anglia lett a mérleg nyelve, amely jobbra vagy balra lendülve dönt és ítél a két ország ellentéteiben.

Angliát, mint más nemzetet, szintén érdekelik vezetik politikájában, de az európai szárazföldön nem vezetnek imperialista célok és szempontok. Világbirodalmának megvédése érdeklődés csupán s ezért a múlt század második fele óta mindig azon volt, hogy a hatalmasabb európai birodalommal összefogva biztosítsa a békét és a nyugalmat. Miután Bismarck Németországa letörte a féktelen becsvágyú francia császárságot s a német birodalom Európa egyeduralgó állama lett, Anglia, visszatérve figyelmével a kontinensre nagy dimenziójú gyarmati háborúiból, Németországgal igyekezett összefogni az említett cél érdekében. Könnyen el lehetett volna kerülni a világháborút, vagy legalább is elszigetelni, ha a két nagy birodalom találkozott volna egymással, s ha Németország nem utasította volna vissza többször is a kínnyújtott brit békeajánlatot. A nagy mérközés óta nyilvánosságra került akták és okiratok meggyőzően bizonyítják, hogy Anglia hosszú időn át kész volt mindennemű megegyezésre. Kormányai több alkalommal kínálták fel a szövetséget, de a német külpolitika szűklátókörű Bismarck-epigonjai a helyzetet teljesen félreismerték és elutasították a felkínált szövetséget. Sőt nemcsak ezt tették, hanem egyenesen kihívták maguk ellen az angolok gyanakvását és féltékenységét. A fetesleges provokációk minden zsenge közeledési kísérletet elhervasztottak s szükségszerűen a nyílt összecsapás útjára sodorták a két népet.

Nem túlzás az az állítás, hogy a világháború voltaképpen angol-német mérközés volt. Anglia nem nézhette egykedvűen és közömbösen azt, hogy Németország világuralomra tör, veszélyezteti a tengeren a brit érdekeket. Pedig — s ez a tragikomikus! — a két nép nem állt ellenségesen szemben egymással. Tényleges ellentétek nem voltak köztük. Anglia külpolitikájának azonban több olyan alapelve van, amelyekben nem ismerhet tréfát. Ilyen alapelv például a tengerek szabadsága, a szabad tengeri út, amely Angliának birodalmával való közlekedése miatt életbevágó fontosságú. További alapelv, hogy a kontinensen egyetlen hatalom sem néhet fölébe, mert azonnal kedvet kaphatna az Angliával való leszámolásra. Ha ezeket az elveket valamelyik hatalom kétségbevonja, fegyverrel kell eltéríteni az útról vagy meggyőzéssel. Németország, a háborúelőtti wilhelmi Németország, nemcsak Európában mimelt világhatalmat, hanem a tengereken is versenytársra akart lenni Nagy-Britanniának. Mikor a meggyőzés eszközei kifogytak, a brit politika bekerítette Németországot. Mikor ez sem használt, a fegyveres leszámoláshoz nyúlt. Így tört ki a világháború.

A békekötések után érdekes változásnak voltunk tanúi. Németország két ellenlábasának, Angliának és Franciaországnak útjai kettéváltak és míg azelőtt Franciaországot, most Németországot részesítette védelemben a brit politika. Anglia állásfoglalásában semmi meglepő sem volt: most Franciaország lett egyeduralgó Európában s bár az angol-francia érdekek nem álltak szemben egymással, Anglia most mégis a francia befolyás ellensúlyozására tört azzal, hogy Németországot részesítette védelemben. Németországban is mind föbben ébredtek rá arra, hogy a politika alapja csak az angolbarát külpolitika lehet. A weimari Németország vezetői ezt a politikát vallották, de igazi kormányprogrammá tulajdonképpen Hitler és a nemzetiszocialista uralom tette. A weimari Németország, mikor már önállóbb külpolitikai gesztiókra szánhatta el magát, főleg azt a célt tartotta szem előtt, hogy Franciaország nyomása alól megszabaduljon és ezzel az állammal normalizálja viszonyát. A katonai megszállások, a jóvátételek eliminálása alkotta legfőbb programját. Hitler külpolitikájában elsősorban tört az angol-német viszony megjavítására és a két ország közti együttműködés megteremtésére. Erre nézve már Mein Kampf-jában igen megszívlelendő utasításokat adott, amelyek azután uralomrajutásától kezdve a birodalmi politika legfőbb törekvéseivé váltak. Hangoztatta művében, hogy a háborúelőtti német politika legfőbb hibája az volt, hogy a kontinentális hatalom erősítése s új európai területek szerzése helyett gyarmati és kereskedelmi politikát folytattak s ennek következtében szükségszerűen összekötésbe kerültek Angliával. A helyes út az Angliával való szövetség lett volna s Németország kontinentális hatalmának s erős katonai pozíciójának kiépítése. „Aki figyelemmel vizsgálja Németország szövetségszövetségi lehetőségeit — írja művében a német Führer — annak arra a meggyőződésre kell jutnia, hogy az egyetlen gyakorlatilag megvalósítható szövetségi lehetőség az Angliával való összekötésben rejlik.” „Kontinensünk történelmét — folytatja Hitler — 300 év óta Angliának az a törekvése jellemzi, hogy az egyes európai álla-

mok erőviszonyainak kölcsönös kiegyensúlyozása által igyekeztek magának háttérét biztosítani a nagy brit világpolitika céljai érdekében.” A világháborúban négy és fél éven keresztül harcolt azért, hogy Németország túlsúlyát letörje, a békekötés óta azonban minden eszközzel azon dolgozott, hogy a francia egyeduralmat Németország felemelkedésének segítségével ellensúlyozza. Anglia nem kíván olyan Franciaországot, amelynek katonai hatalmát Európa többi állama kiegyensúlyozni nem tudja. Egy erős Franciaország is terhére van a brit óriásnak.

E szempontok figyelembevételével indította meg Hitler az angol politika rokonszenvének megnyerésére indított hadjáratát. Mindjárt uralomrajutása másnapján Londonba küldi a párt külügyi hivatalának vezetőjét, Rosenberget, hogy megnyugtassa az angol köröket. Külügyminiszterének meghagyja Neurathot, aki hosszú ideig volt londoni nagykövet. Politikai gesztióiban minden törekvése odairányul, hogy Angliát és Franciaországot még jobban elválassza egymástól. Anglia lezserelési politikáját ő is magáévá teszi, evégből kész bármily megegyezésre. Ez is hatásos ék a két volt antant állam között. Azután adandó alkalommal, hogy újból kimutassa jóindulatát és készségét, tengerészeti egyezményt köt Nagy-Britanniával, ami rendkívül jólesik Londonnak. Bármilyen drasztikus politikai lépést is tervez, ezekről előre értesíti Londont. Sűrűn küldi Londonba új bizalmasát, Ribbentropot s mindig tekintettel van az angol érzékenységre. Mikor deklarálja a német fegyverkezési egyenjogúságot, vagy a rajnai katonamentesített terület újbóli megszállását, utána azonnal béketervvel lép elő, amelyeket Anglia készséggel elfogadna, de Franciaország ellenkezése mindig meghiusulnak a tervek. Hitler eléri azt is, hogy a körülragalmazott és elszigetelt Németországba angol külügyminiszter látogat el. Terveiben némi zavart okoz az olasz-abesszini háború, de itt is ügyes politikát folytat, amikor semleges marad s ezzel nem veszti el az angol rokonszenvét, Olaszországot pedig, amelyet minden áron szeretne megszerezni az angol mellett, hatalmas mérvben elnyeri.

A Berlin-Róma-tengellyel szemben az angol külpolitika kínos zavarban van. Hova álljon, melyiket támogassa, hogy világhatalmát fenntartsa és pozíciójának az annyira szükséges békét és nyugalmat biztosíthassa? Természetesen első lépése csakis az angol-francia antant felélesztése lehet, de most már nem háborús, hanem kizárólag békés célok érdekében. Anglia először megpróbálja elválasztani egymástól a két tengelyhatalmat. Nem sikerül. Eden külpolitikája arra irányul, hogy a két hatalmat egymás ellen játssza ki és evégből hol az egyiknek, hol a másiknak kedvez. Ez a politika kudarcot vall s ekkor lép előtérbe az angol politika legnagyobb alakja, Neville Chamberlain miniszterelnök, akinek az az elgondolása, hogy ki kell elégíteni a két hatalmat s akkor könnyű szerrel biztosítani lehet velük a világbékét. Hitler Anglia időleges tétozását és gyengeségét kihasználja azzal, hogy adott alkalommal végrehajtja a német-osztrák egyesülést, de ebben a gesztiójában is nagy figyelemmel van a brit felfogásra: súlyt helyez a törvényes és jogos fejlődésre s elutasít magától minden jogtalan és erőszakos megoldást. Mindenki tudta, hogy az osztrák kérdés elintézése után a szudéta-német kérdés megoldására kerül a sor. Ez a béke barátainak öröme jóval hamarabb (de még mindig nem elég hamar!) következett be, mint a felfejlődött frontok hangulata mutatta s eddig nagyobb vérontás nélkül. Az angol-német együttműködés és jóviszony itt termette meg első nagy gyümölcsét. Sikerült békés eszközökkel megegyezni a két nagyhatalomnak. Chamberlain útja Hitlerhez s az ennek folyományaként létrejött második, godesbergi találkozó azt mutatja, hogy az angol-német viszonyra igen nagy jövő és fejlődés vár. Nemcsak a két ország viszonyának szabályozásában, hanem az európai fejlődés irányának eldöntésében is. Ezen a ponton a világ népei igen sok reményt táplálnak s azt várják, hogy az európai béke megszilárdítása csakis ezen az úton képzelhető el hosszú esztendőkre.

John Drinkwater:

A mák a holdsütésben

A padláson halomba álmodik az alma,
Szelíden lengedez a hold szelíd fuvalma,
Ragyognak zölden, mint a tenger zöld nyugalma,
S az őszi éjszakán egy felhő elfüdi a holdat.

Egérke futkos, rágicsál, padló alatt ás,
Aztán elcsönnesül, nem is ropog a padlás,
Lélek se szól, az éjszakában elhal a zsvajgás,

A hold kisüt s az almák mint a tenger megragyognak.

Csak alszanak halomban, rájuk süt a zöld fény.
És csillogó húsukra zöld sugarat öltvén
Varáslat gyúl az álom hold-sütőt gyümölcsén,
És lenn a létra meg se roppan, nem zug az eresz se.

Elalszik minden, a kövön körülkúszik az álom,
És csönnesebben mint az élő almafákon,
Az almák csüngenek csodálatos fonálon,

A holdsugáron csüngenek, csönnesen lengedezve.

HORVATH BÉLA fordítása.

Asszonyok dolga

Bő szoknya a divat

Keskeny vonulat adó szűk szoknyák mellett és azoknak teljes érvényben hagyásával meghozta az ideit divat a bő szoknyát is. Egyre sűrűbben szerepelnek az előkelő szalonok kollekcióiban, miután Párizs néhány híres divattervezője azt a feltűnést keltő nyilatkozatot tette, hogy: „elég volt már a ceruzaegyeses körvonalakból!”

Bő szoknyás ruha tehát a legutolsó sláger. Eleinte csak délutáni ruháknál kísérleteztek vele. A kísérlet kitűnő eredménnyel járt, amennyiben a szoknya bősége mutatósabbakká, díszesebbekké tette ezeket a modelleket. Most azonban az egyszerű, angolos ruhák területére is rátért a bő szoknya, ami azt jelenti, hogy idén télen a bő szoknyák hívei reggeltől estéig viselhetik kedvenceiket.

Míg a délutáni franciás stílusú ruháknál főbbnyire a harangszabás adja a szoknyabőséget, addig az angolos ruhánál a pliszé, a berakás.

Külön figyelmet érdemel az új modelleken olyan gyakran látható pliszé. Rendkívül ötletesen helyezik el, úgyhogy sok esetben mint

egyetlen dísz szerepel a ruhán. Némely ruhának pedig egyenesen a fazonját adja meg a pliszé, azáltal, hogy hol síma, hol lerakott felületeivel lesz változatosabb a ruha. Fiatalos, szinte iskolásleányos hatást keltenek ezek a pliszékbe rakott, alul könnyedén kiugró szoknyák és igen jól illenek a bubó gallérhoz, zsebekhez s egyéb fiatalos díszhez. Eppen ezért alkalmasak angolos ruhákhoz is.

Kosztümszoknyákban is láttunk olyanokat, amelyek lerakottak és alul bővülők. Egyesek közülük körül lerakottak, mások csupán elől, meg hátul. Ilyen trottor kosztüm — tekintettel a benne eső kényelmes lépésre — nélkülözhetőt teszi a nadrágszoknyát, még sportalkalmaknál is.

Hogy az estélyi ruhák szoknyái alul erősen bővülnek, az nem újdonság, legfeljebb a tavalyi irányzat folytatása. Csakis a nappali, tehát rövid ruhák szoknyabősége új és érdekes. Mindenestre vigyázat: bő szoknya mindig 1—2 centiméterrel hosszabb legyen, mint a szűk. A kiugró, bő rokolya mindig rövidebbet mutat amugy is.

A konyha körül

Gyümölcskészletünk pótlása

Ebben az esztendőben a lekvárfőzés szempontjából legfontosabb gyümölcsök legtöbb helyen szegényes termést hoztak. Így esett meg azután, hogy nyersanyaghiány vagy túlmagas piaci árak következtében igen sok háziasszony éléskamrája mindeztideig nincsen elegendő téli gyümölcskészlettel ellátva. Ezen a hiányon még módunkban van segíteni. Az ideit költséges barackíz helyett jó lekvárokat főzhetünk olyan gyümölcsökből vagy terményekből, amelyek jobb termést hoztak, tehát olcsóbbak s megfelelően elkészítve, kifogástalanul pótolják az elsőosztályú gyümölcsöket. Legjobban hasonlít a barackízhoz a hámozott szilvából készített lekvár. E célból szép, érett magvaváló gyümölcsöt választunk. Hámozása úgy történik, hogy pár percig forrásban levő vízben abáljuk, majd hidegvízbe szedve, héját hegyes kis késsel lehántjuk s kimagozzuk. Az előkészített gyümölcsöt lemérjük s félannyi súlyú porrá tört cukorral másnapig lecukrozzuk. Ekkor tűzre tesszük s ízlés szerint kevés vaníliát is adva hozzá, kocsonyapróbáig, tehát addig főzzük, míg hideg tányérra csöppentve, gyorsan bírósodik. Melegen üvegekbe töltjük s másnap leköttözzük, miután az íz tetejére egy-egy rumba mártott kerek fehér itatóspapírlapot tettünk.

Igen jó ízt készíthetünk jóminőségű, érett, savanykás almából is. Ennél a gyümölcsöt először is gondosan megmossuk, majd héjastól, magházastól együtt cikkekre daraboljuk. Most kevés vizet töltve rá, gőzben puhára pároljuk, majd az egész tömeget szitán áttörjük. Az így nyert almapéphez cukrot adagolunk és pedig minden kiló pépre 60 dg. cukrot számítunk, s szélesperemű lapos edényben kocsonyapróbáig főzzük. Igen jó ízt ad az almalekvárnak, ha citromlevet és finoman reszelt citromhéjat vagy pedig finomra aprózott cukrozott narancshéjat adunk a főzetbe. A megtöltött és légmentesen leköttözött üvegeket két egymást követő napon kb. 20 percig gőzöztük, minthogy az almában könnyebben teremnek romlást okozó csirák. Szokták az almát paradicsommal vegyítve is ízzé főzni, ami még olcsóbbá teszi a lekvár előállítását. Ehhez félannyi súlyú paradicsomot számítunk, mint amennyit az alma nyom. Az almát feldaraboljuk, a paradicsomot kissé összezúzzuk, s a kettőt együtt addig főzzük, míg az alma megpuhult. Ekkor a tömeget szitán áttörjük s annyi cukrot adva hozzá, amennyit az alma nyomott, még kb. 60—70 percig sűrítjük egyenletes tűzön.

Üvegekbe töltjük s leköttözve gőzöztük. Kellően izesítve, tiszta paradicsomból főzhetünk szép színű, ízletes lekvárt. 3 kg. szép, hibátlan paradicsomot leforrázunk, lecsurgatjuk és héját lehántjuk. Ekkor szitán áttörjük és lábasba téve, adunk hozzá másfél rúd hasított vaníliát, 2 db. citrom kifacsart levét s az egészet sűrűre főzzük. Most 2 kg. cukrot adunk hozzá s addig forraljuk, míg tányérra csöppentve, szét nem folyik. Levesszük a tűzről s ha langyosra hűlt, ízlés szerint finom rumot keverünk hozzá.

Végül ízletes kevert lekvárt készíthetünk ilyen vegyítésben: 1 kg. kimagozott, hámozott szilva, 1 kg. hámozott és legyalult alma, 1 kg. körte és 1 kg. sárgadinnye. Ezeket jól összefőzzük, majd 1 kg. cukorból sűrű szörpöt főzünk s hozzáadjuk a gyümölcspéphez. Kb. 20 pernyi együttes forralás után a lekvárt üvegekbe töltjük s másnap leköttözzük.

PARADICSOMPÜRÉ ELTEVÉSE

Shép, érett paradicsomokat jól megmossuk, minden zöld részétől megtisztítunk, azután puhára megfőzzük. Szitára tesszük, hogy a víz róla teljesen lecsurogjon. Ezekután a paradicsom húsát áttörjük, még egyszer sűrűre befőzzük és lehetőleg vastag, jól kimosott pezsgős üvegekbe töltjük és szalmazsákra, vagy zsákokra helyezük, minél többet egymás mellé. Az összes üveget újra erősen letakarjuk zsákokkal, vagy pokrócokkal és legalább 2 napig hagyjuk így, azért, hogy a paradicsompüré a saját forróságától át-párolódjék. Két nap eltelte után a paradicsomos üvegeket szurokkal, vagy pecsétvízzel légmentesen elzárjuk és így éveken keresztül nyugodtan tarthatjuk éléskamrákban, pincékben.

PARADICSOMOS CSIRKE.

Egy kisebb megtisztított csirkét 8 darabra felvágunk s lábasba téve, annyi vizet öntünk rá, hogy éppen csak ellepje. Adunk hozzá kellően só, 1 darabka petrezselyemgyökeret s egy kis tej hagymát és félig puhára főzzük. Friss paradicsomot egy másik fazékban sűrűre befőzünk, szitán áttörve hozzáöntjük a csirkéhez. Ha a csirke megpuhult, a zöldséget és hagymát eldobjuk, kevés vajras rántást hozzákeverve, még tíz percig forni hagyjuk. Adhatunk a levesbe egy kevés cukrot és külön lábasban főtt csipetkét. Tálaláskor két kanál friss tejszínt keverünk a mártásba.

* Aki egész nap ott gürnyed az íróasztal mellett, igyék reggelenként felkeléskor egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert az a bélműködést szabályozza, a gyomoreméztést előmozdítja, a vérkeringést élénkíti és a munkaképességet fokozza. Kérdezze meg orvosát.

Tél felé

Az ideit őszi kabátokon sok új vonalat és formát látunk, amit a párizsi szalonosok nemcsak az újdonság kedvéért, hanem önző kis céljaik szempontjából is, terveztek, t. i. hogy a tavalyi darabokat ne nagyon használhassuk fel az ideit szezónra. Meglepő például az, hogy az eddig csak sporthoz hordott bőhátú raglánokat, most délutáni kabátnak, sőt estélyre, selyemből vagy bársonyból is viselik. Dús prém-gallérral és kézelőkkel vannak díszítve, elől gyakran újfajta fűzéssel csukódnak. A másik igen kedvelt forma az idén, a hátul kicsit buggyosra szabott felsőrész, a szoknyája viszont csipőn testhez simul és csak alul esik dús redőkbe. A harmadik újdonság, amiből ugyan már tavaly is láttunk egy-két darabot, de most már általánosabb lett: a síma, kicsit gloknis szoknyájú kabát, egyetlen díszé csak az erősen hullámos, rókagallér. Az ezüst- és kékrókán kívül, a vörösróka, másnéven tűzróka is megmaradt divatosnak.

Az erősen prémezett kabátokon a megszokott saját anyagú, vagy antilopóv helyett élénk színű mousselin-öveket is láthatunk, ami nagyon emeli élénk színeivel az elég egyhangú sötét kabátokat.

Színekben talán a legfelkapottabb, a meggyzsin és bordó összes árnyalata. Természetesen a fekete, mindig elegáns, úri és főleg az örök divatszín.

Sok szőrmét látunk a kosztümökön is. Gyakran széles prémcsík fut le a kabát elején, de scalból, karakülből és hasonló rövidszőrű prémekekből készült zsebekkel, zsebpánttal szegéllyel is díszítik a téli felöltőket. Eredeti a szövet színéhez hozzáfestett szarvasbőrrel kombinált kabát. És újból divat a rövid, csipőig érő kisbunda bőrvvel, bőrkézelővel, bőrszegéllyel.

A retiküll, kalapot, cipőt, övet és gombókat finoman összehangolják. A lavaszi löbbszínű összeállítások helyébe halkabb színharmóniák léptek. Hollywood újból „felfedezte” a fekete-fehéret.

Régi mintára készült, nehéz fénytelen fémláncok, csattok és bilincsszerű karkötők előzik meg a nagyszegzőn ékszerei csillogását.

Járni tanul a csöpp — bulgár trónörökös

RADIO

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 25.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 9.55 Istentisztelet közvetítése. 13.15 Híreknek adása. 13.25 A Prodescu zenekar hangversenyének közvetítése. A hangverseny szünetében körülbőlül 14.15 Hírek. Majd: a Prodescu zenekar hangversenyének folytatása. 19. Időszéri anyag. 19.17 Katonazene. 19.58 Sporthíreknek közlése. 20. Beethoven Hegedű- és zenei verseny. 21. A hét hangjai. 21.15 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Soescu tenor közreműködésével. 22. Hírek közvetítése. 23. Sporthíreknek adása. 23.15 Tánccselejtés közvetítése. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 10 Görög katolikus istentisztelet. A szentbeszédet mondja: Balogh Balint. 10.45 Hírek. 11-11.55 Református istentisztelet. Prédikál: Békly Zoltán. 12-13.15 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Domonkos-rendi templomból. A szentbeszédet P. Badalik Bertalan O. Pr. tartományfőnök mondja. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Operaházi Zenekar. 14.05 Világhíradó. 15. Hanglemezek. 16. Gazdáknak. 16.45 „A sokgyermekes szegény magyar anyák országos Szent István fiúotthona kiházasítási ünnepéről közvetítés”. 17.30 Képzőművészeti műsor. 18.15 „A leggyakoribb fogbetegségek”. Előadás. 18.45 Cigányzene. 19.20 A rádió szalonzenekara. 20. „A felvidéki magyarság”. Előadás. 20.30 Enekszámok. 21. Sporteredmények. 21.10 „Texasi vakáció”. Hangjáték. 23.05 Hírek. 23.25 Jazz. 24.25 Hanglemezek. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 26.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszéri anyagok. 19.17 Gramofonlemezek. 20. Szórakoztató zene. 21. Felolvasás. 21.15 Grieg: G-moll vonósnygyes. 22. Hírek. 22.15 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Etrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 A rendőrség tüvőzenekara. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 16. Arfolyamhírek. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18. Szalonötös. 18.50 „A hétfalusi csángók”. Felolvasás. 19.30 A Jutagyeri Testvériség Dalkör és a Nagytétényi Vasmunkások Dalárdaja. 20.15 Hírek szlovák nyelven. 20.20 Hanglemezek. 21.10 Pető Sándor előadása. 21.40 Hírek. 22. peraházi Zenekar. 23. Időjárásjelentés. 23.05 „Horthy Miklós a cs. és kir. Haditengerészeti Akadémia növendéke”. 23.15 Tánccselejtés. 24. Hírek angol és francia nyelven. 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek külföldre.

KEDD, SZEPTEMBER 27.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Műszaki üzenetek. 20.05 Secereanu Miklós ének-művész hangversenyének közvetítése. 20.30 Rímsszkij-Korszakov: Antar (gramofonlemezek). 21. Felolvasás. 21.15 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Etrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Enekszámok. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 A 2. honvédelmi gyalogezred zenekarának hangversenye. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.10 Asszonyok tanácsadója. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Az elvesztett tenger”. Felolvasás. 18.30 Hanglemezek. 19. Előadás a Budapest-Bécs válogatott labdarúgó mérkőzéséről. 19.20 „Főúri élet a szabadságharc előtt”. Előadás. 19.50 Cigányzene. 20.45 „Csokonai Vitéz Mihály”. Hangjáték. 22.50 Hírek. 23.15 A rádió szalonzenekara. 24. Hírek német és olasz nyelven. 24.10 Jazz. 1.05 Hírek.

SZERDA, SZEPTEMBER 28.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszéri anyag. 19.17 Híres énekeselek gramofonlemezei. 20. Felolvasás. 20.15 Constantinescu Mila régi dalokat énekel. 20.49 Felolvasás. 20.50 Cocea Györgyi csellózik. 21.30 Tarka lemezek. 22. Hírek. 22.20 Lemezek. 22.50 Vendéglői zene.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Etrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Cigányzene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemezek. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Mikor okos a gyermekünk”. Előadás. 18.30 A rádió szalonzenekara. 19.05 „Komárom”. Elbeszélés. 19.40 Zongoraszmok. 20.15 Népi est. 21. Tánccselejtés. 22. Hírek. 22.20 Operaházi Zenekar. 22.50 Időjárásjelentés. 23.35 Német fordítások Magyar költők műveiből. 24. Hírek angol és francia nyelven. 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek külföldre.

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 29.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszéri anyag. 19.17 Tánccselejtés. 20.20 Felolvasás. 20.35 Stefanescu-Bonga Péter énekel. 21. Felolvasás. 21.15 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Előadás a kerületi szimfonikus művek. 22. Hírek. 22.45 Tánccselejtés. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Etrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Enekegyüttes. 13.45 Hírek. 14. A rádió szalonzenekara. 14.20 Pontos időjelzés. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 „Őszi receptek”. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Rosszul használt növénynevek”. Előadás. 18.30 Cigányzene. 19. „Szepesi festők a XVII. század óta”. 19.30 Enekszámok. 20. Gazdáknak. 20.15 Hírek szlovák nyelven. 20.20 Az 1. honvédelmi gyalogezred zenekara. 21.20 Mátray Erzsébet előadása. 22. Hírek. 22.30 Jazz-hármas. 22.55 Időjárásjelentés. 23. Vonósnygyes. 24. Hírek német és olasz nyelven. 24.10 Hanglemezek. 1.05 Hírek.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 30.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszéri anyag. 19.17 Mandolin zenekar. 19.40 Theodorescu Mihály fuvolázik. 20. Felolvasás. 20.15 Vendéglői zene. 21.20 Giordano: Chenier Andre, négyfelvonásos opera. A szünetben: Hírek. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Etrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Séta a régi harci esz-

közök között”. 18.30 Fuvolaszámok. 18.50 Sportközlemények. 19. Képzőművészeti műsor. 19.30 „A Baranyai huszárezred a XVIII. század háborúiban”. Előadás. 20. Tánccselejtés. 20.45 Kültügyi negyedóra. 21. Operatrészetek. 22.30 Hírek. 22.55 Cigányzene. 23.45 C. A. Macartney oxfordi kutatótanár nyilatkozik Magyarországról. 24. Hírek angol és francia nyelven. 24.10 A rádió szalonzenekara. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

SZOMBAT, OKTÓBER 1.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszéri anyag. 19.17 Katonazene. 19.55 Felolvasás. 20.10 Sibiceanu zongoraművész. 20.40 Costinescu énekesnő. 21. Üzenetek. 21.15 Szórakoztató zene. 22. Hírek. 22.50 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Etrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 A rádió szalonzenekara. 13.30 Hírek. 14.30 Hanglemezek. 15.20 Pontos időjelzés. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 „Négy testvér meg az aranyegér”. Mese. 17.45 Pontos időjelzés. 18. Mit üzen a rádió? 18.30 Jazz. 19.30 „A japán táncművészet”. Felolvasás. 20. Magyar nóták. 21. „Madridi szerecsen”. Hangjáték. 22.20 Hírek. 22.45 Budapesti Hangverseny Zenekar. 24. Hírek német és olasz nyelven. 24.10 Tánccselejtés. 1.05 Hírek.

Az oroszok lerombolták a szamarkandi mecsetet

Szamarkandból jelentik: Üzbekizdán szovjet-köztársaság fővárosának. Szamarkandnak, amely régebben Timur Lenk birodalmának is fővárosa volt, mecsetjét a hatóságok lebontották. A hatóságok azzal indokolták meg a Schachi Sinda mecset lerombolását, hogy zavarja a forgalmat. Valójában azonban azért történt, mert ez a mecset volt a mohamedán lakosság szentélye és egész Közép-Ázsia mohamedán lakosságára nagy vonzóerővel bírt. Ennélfogva már régóta szálka volt az istentelen szövetség szemében. A lerombolás egybeesik az istentelenek egy nagy demonstrációjával. A Schachi Sinda mecsetet a XIV-XV. században építették, belső díszítése ragyogószínű fajancelemezekből állt. A mecsethez tartozik Guri emir mauzoleuma, ahol a nephrít szarkofágban Timur Lenk, a nagy mongol hódító nyugszik. Nem első eset, hogy a szovjethatóságok a mohamedánizmus ellen is fellépnek, ilyen elhárító csapásra azonban a mohamedánokkal szemben nem volt példa.

Apcák hirdetések

Adás-vétel
szavanként 3 lei

Egy
jó állapotban lévő fekete téli és egy atheneti női kabát, valamint férfi fekete zakó, megemnyelt eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14, udvari lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Utépítő vállalat

Kereset kőszállításra tehergépkocsikat Szilágy megye (Salaj) területére. Szállítási távolságok 10-20 km. Ármegállapítás köbméter és kilométer szerint. — Ajánlatokat Gavrilescu mérnökhöz (Szilágy-somlyó, Str. Iuliu Maniu 3. Telefon 14) kell beadni.

1 liter
rizling bor 8 lei Joó Lajos fűszer üzletében. Nagyvárad, Take Jonescu 24. szám.

Eladó
egy új díofa ebédülő 14 ezer leifért. Értekezni: Nagyvárad, Petru Rareș-utca 6. a.

Elveszett
szavanként 1 lei

Elveszett
hó 20-án Kerekes Ernő névre szóló katonai igazolvány. B. megtaláló illő jutalom ellenében adja le e lap kiadóhivatalába.

Elveszett
Bobi névre hallgató fehér vágott farku szálkasszőrű pincsi kutya. Megtaláló jutalmat kap Nagyvárad, Parcul Stefan cel Mare 17. Pécsi.

Különléle
szavanként 3 lei

Egy-két
egyetemi hallgató a Szociális Testvéreknél teljes ellátást kaphat. Érdeklődéseket Kolozsvár, Str. Grigorescu 35.

Cserép és palafedő
munkálatokat jutányos árban készít, vidéken is. Burzik Sándor cserépező mester, Nagyvárad, Str. Ingustă 1.

Lakás
szavanként 3 lei

Negyszobás
modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Negyszobás
emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dobrointilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes modern lakás kiadó. Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használt butorok eladók. Értekezhetni Calea Dobrointilor 18. emelet.

4 szobás,
földszintes, modern lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bulev Regina Ferdinand 41.

Különbéjratu
szoba irodának vagy raktárnak alkalmas kiadó. Értekezni: Nagyvárad, Bul. Regina Ferdinand 18. Gyümölcs üzletben.

Egyszobás
konyhás lakás október 1-re kiadó. Ugyanott butorozott szoba kiadó. Nagyvárad, Mihail Sorbul 7. szám

Modern
magánház, 2 szobás, eladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Allást nyec
szavanként 2 lei

Lapelárusítók
utcai árusításra, MAGAS SZÁZALEKKAL, azonnal felvételnek. Jelentkezések a kiadóban

LEGUJABB

Franciaországban még nem rendelték el az általános mozgósítást

Csak a hatékonyabb határbiztosításra hívták be a tartalékosok egyes korosztályait. — Chamberlain megállapítja, hogy nincs teljes szakítás a godesbergi tárgyalások után

Párizsból jelentik: (Havas.) Szombaton reggel az egész országban falragaszok jelentek meg, felhívta a tartalékosok bizonyos kategóriáit, hogy vonuljanak be beosztási helyükre. Hangoztatják, hogy ez a rendszabály nem jelent általános mozgósítást, csak arra irányul, hogy a határbiztosító intézkedéseket hatékonyabbá tegyék. Az intézkedés egyike az általános mozgósítást megelőző utolsó biztonsági intézkedéseknek.

Ugyancsak a Havas londoni jelentése szerint jól értesült forrásból közlik, hogy a tengerügyi hivatal a korábban már megkezdett elővigyázati rendszabályokon felül újabb elővigyázati rendszabályokat határozott el. Az egyes hadihajókra a létszámok a háborús határig emelkedtek.

Londonból jelentik: A Reuter odesbergi jelentése szerint Chamberlain az éjszaka szülőjába visszatérve, ezt mondotta:

— Ezt nem lehet teljes szakításnak nevezni.

Az angol küldöttség még az éjszaka áttanulmányozta Hitler emlékiratát, hogy valamennyi érintett kormányt a legrövidebb időn belül tájékoztathassák az emlékirat tartalmáról. Még nem lehet tudni, hogy az emlékirat tartalmát nyilvánosságra hozzák-e.

HITLER ÉS CHAMBERLAIN ÚJ TERVE KÖZÉPKELT FOGAL EL AZ EREDETI NÉMET JAVASLAT S A FRANCIA-ANGOL TERV KÖZÖTT

Párizsból jelentik: A szombat reggeli lapok úgy vélik, hogy a békés megoldásra még egy utolsó lehetőség kínálkozik. A godesbergi táviratok beszámolnak arról, hogy Hitler és Chamberlain új tervben állapodott meg, mely középhelyet foglal el a német javaslat és a francia-angol terv között. Hitler ragaszkodik a szudéta-német területek egyrésztének jelképes megszállásához. Párizsban aggasztónak tartják, hogy Hitler nem volt hajlandó kötelezni magát arra, hogy a német csapatok a tárgyalások tartama alatt, kihívás esetén nem vonulnak be cseh területre. A *Journal* szerint Hitler legfeljebb arra lett volna hajlandó, hogy 48 óra időtartamra kötelezze magát. Párizsban kérdésesnek tartják, hogy az új godesbergi terv alapján sikerül-e elhárítani a katasztrófát. Annyi bizonyos, hogy Párizs és London ismét nagy erőfeszítéseket tesz a veszély kivédésére és a két nagyhatalom az utolsó percig igyekszik fenntartani a békét. Ami a sajtó általános magatartását illeti, megállapítható, hogy péntek óta Csehszlovákia fegyveres megsegítését követelő irányzat némileg megerősödött.

DALADIER MINISZTERELNÖK KIJELENTESEI: HA NÉMETORSZÁG CSAK A SZUDÉTA-NÉMET TERÜLETEKET SZÁLLNA MEG, PÁRIS TANÁCSKOZIK LONDONNAL A KÖVETENDŐ ELJÁRÁS FELŐL

Párizsból jelentik: A közvéleményre befolyással volt Daladier pénteki kijelentése is, hogy Németország támadása esetén Franciaország megsegíti Csehszlovákiát. A *Petit Journal* szerint az egyik képviselő erre azt kérdezte Daladiertől, hogy ha Németország csak a szudéta-német területeket szállná meg, a francia kor-

mány ez esetben is segélynyújtási intézkedéseket tenne-e? Daladier állítólag azt válaszolta, hogy ebben az esetben mindenekelőtt kikérné kormányának véleményét, majd pedig Londonnal közös megállapodás alapján járnának el.

A mozgósítás kérdéséről szólva Daladier azt a reményét fejezte ki, hogy erre a súlyos intézkedésre nem fog sor kerülni. Adott esetben azonban az általános mozgósítás elrendelését saját magának tartja fenn. A képviselőházat csak akkor hívná össze, ha a fegyveres összetűzés elkerülhetetlennek látszik.

UTOLSÓ JAVASLAT PRÁGÁNAK, HOGY ÜRÍTSE KI A SZUDÉTA-NÉMET TERÜLET EGY RÉSZÉT.

Párizsból jelentik: Az *Oeuvre* azt a londoni értesülést közli, hogy a godesbergi tanácskozás során Chamberlain elhatározta, hogy még egy utolsó javaslatot tesz Prágának. Ebben azt kéri, hogy ürítsék ki a szudéta-német terület egyrésztét és a német hadsereg azt jelképesen megszállja. A *Figaro* szerint, ha a biztosséges béke még megmenthető, akkor mindent meg kell kísérelni, hogy azt biztosítsák. A *Journal* hangoztatja, hogy a francia nép nem háboruspárti és nem gondol arra, hogy támadó fél legyen. De úgy a franciáknál, mint a szövetségeseknél hatalmas megmozdulás ébred a lelkekben és annak ereje csakhamar ellenállhatatlan lesz.

Londonból jelentik: Abban a tekintetben, hogy melyek lehetnek a Prágának átnyújtandó új feltételek, a lapok nem nagyon bocsátkoznak jóslásokba, mert biztosra veszik, hogy Chamberlain még szombat délután minisztertanácsot hív össze, hogy tájékoztassa majd a kormányt s minden valószínűség szerint a hivatalos lap vasárnap kiadandó külön száma közli a parlament összehívását.

Godesbergből új javaslatokat közölnek a prágai kormánnyal

Chamberlain mondotta, hogy a helyzetet nem tartja reménytelennek. — Bizakodás váltotta föl a péntek d. u. borulást

Godesbergből jelentik: (Reuter). Chamberlain Hitlertől eltávolozva, az újságíróknak ezt mondta:

— Nem mondhatom, hogy a helyzet reménytelen. A cseh kormánnyal közölni fogjuk az új javaslatokat.

Angol körök úgy vélik, hogy miután Hitler nem járult hozzá a londoni javaslatok elfogadásához, Chamberlain belement abba, hogy átnyújtsa Prágában Hitler új javaslatát, mely sokkal nagyobb területet követel Csehszlovákiából és az eddiginél is rövidebb határidőt tűz ki e területek feltétel nélküli átadására.

Petterbergből jelentik: Amikor Chamberlain az éjszakai megbeszélések után szobájába lépett, elégedettség látszott. Az újságíróknak a következőket mondotta:

— Új javaslatot fogunk eljuttatni Csehszlová-

CHAMBERLAIN SZOMBAT DÉLELŐTT ELHAGYTA GODESBERGET. SIKERÜLT ELKERÜLNI A SZAKÍTÁST NÉMETORSZÁG ÉS ANYUGÁTI HATALMAK KÖZÖTT.

Königswinterből jelentik: A D. N. B. jelentése szerint Chamberlain szombat délelőtt háromnegy: 10 óra előtt néhány perccel elhagyta Godesberget és gépkocsin Kölnbe hajtatott. Kévéssel elutazása előtt kijelentette, hogy még az este folyamán minisztertanácsot hív össze Londonba.

Párizsból jelentik: A Havas berlini jelentése szerint a godesbergi megbeszélések nem hozták meg ugyan a szabatos megoldást, amit egyébként lehetetlenség is lenne elsieve megtalálni, de azzal az előnnyel jártak, hogy nem égették fel a hidakat és ez máris bizonyos megoldást jelent ama riasztó hírek után, amelyek péntek óta forgalomba kerültek. A Havas római jelentése szerint úgy vélik, hogy a megbeszélések tisztázták a helyzetet.

NÉMET TÁJÉKOZTATÁS A HITLER EMLÉKIRATÁRÓL ÉS A BÉKÉS LEHETŐSÉGEKRŐL.

Londonból jelentik: A *Daily Mail* Ward Price feltűnő jelentését közli: Ward Price Dietrich sajtófőnöktől és Böhmertől, a propagandaügyi minisztérium külügyi sajtófőnökétől a következő tájékoztatást kapta, amikor a cseh mozgósítás elrendelése már ismeretes volt és a tanácskozás Hitler és Chamberlain között még folyt.

— Nagy szolgálatot tenne a békének — szölt a tájékoztatás, — ha kisebbitenék azt a pánikot, mely, úgy látszik, más országokban fennáll és nem felel meg annak a légkörnek, mely a Dreeven-szállóban uralkodik. Jelenleg Hitler és Chamberlain a békét követik és nem a háborút készíti elő. A Hitler által átnyújtott memorandumban, melyet nyilvánosságra fogunk hozni, a kancellár kifejezésre juttatta, hogy nem szándékozik erőhatalmat alkalmazni a csehekkel szemben, legalább is néhány napig nem. A memorandum tervet terjeszt elő a szudéta-területek fokozatos kiürítésére és folyamatosan a német csapatok által való megszállására.

Ward Price erre azt kérdezte:

— Ha így áll a dolog és nem kívánnak támadni, akkor mért mozgósítottak?

A válasz így hangzott:

— Kénytelenek voltunk és vagyunk óvintézkedéseket tenni. De, ha a csehek ésszerűen viselkednek és kiürítik azokat a szudéta-területeket, amelyeket a londoni terv értelmében Németországnak ígértek, akkor nem lesz konfliktus. Chamberlain nem fogadta el az emlékirat tartalmát, de az általa tett ellenvetéseket a nap folyamán Ribbentrop külügyminiszter barátságos szellemben megvitatta az angol küldöttséggel. A legsürgősebb dolog, hogy a csehek esztelen agitációjuknak véget vessenek.

kiába. Minden az új prágai kormánnyal függ.

Az itt tartózkodó angol újságírók körében a miniszterelnök nyilatkozata láthatóan megkönnyeb-
bülést idézett elő és a péntek délutáni pesszimiz-
must bizakodás váltotta fel. Angol körök kijelen-
tik, hogy Anglia most már nem tehet többet
Csehszlovákiáért, mint amennyit eddig tett.

A CSEH MOZGÓSÍTÁS KÖVETKEZMÉNYEI

Varsóból jelentik: A cseh általános mozgósít-
ás következtében a lengyel-cseh határt lezárták.

Budapestről jelentik: Péntek éjszaka fél 12
óra óta Csehszlovákiával megszokadt a távbe-
szélő összeköttetés. A cseh telefonközpont buda-
pesti hívásra nem válaszol.

Belgrádból jelentik: A Csehszlovákiával való
összeköttetés Jugoszláviában is megszokadt.